

Parlamentul
Republicii Moldova

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

LC nr. 03/02-50

27 mai 2025

Biroul Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu articolul 73 din Constituția Republicii Moldova și articolul 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează, cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de Lege privind managementul situațiilor de criză.

Anexe:

- Proiectul de lege
- Nota de fundamentare

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. 184	
"27" 05	2025
Ora	

Deputați în Parlament

Veronica Miceay
Igor Chiriac

Igor Chiriac
Carp Lilian
Andriou Cheptanov
Victor Spinu
Bogdan Chiriac
Bardo Viorel
Holac Marcela

Legea privind managementul situațiilor de criză

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I Dispoziții generale

Articolul 1. Scopul și obiectul de reglementare

(1) Prezenta lege stabilește cadrul juridic integrat al managementului crizelor în Republica Moldova, modul de realizare și coordonare a măsurilor întreprinse de către autoritățile administrative publice centrale și locale, operatorii economici și organizațiile necomerciale pentru a asigura prevenirea, pregătirea, răspunsul și recuperarea în situații de criză, în beneficiul protejării populației, ordinii publice sau a altor domenii ale securității naționale.

(2) Prezenta lege nu se aplică situațiilor de criză care pot conduce la declararea stării de asediu sau de război, ale căror regimuri juridice sunt reglementate de un cadru normativ special.

Articolul 2. Domeniul de aplicare

Prezenta lege se aplică tuturor subiecților de drept public și privat din Republica Moldova.

Articolul 3. Noțiunile principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

a. **incident:** o situație generată de un pericol natural sau artificial ori de o amenințare la adresa ordinii publice sau securității naționale, de amploare și intensitate scăzute, care pot pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, bunurile materiale și imateriale, mediul înconjurător, economia națională, securitatea livrării de bunuri și servicii esențiale către populație, ordinea publică sau alte domenii ale securității naționale, dar care nu îndeplinește criteriile necesare pentru a fi catalogată urgență.

b. **urgență:** incident sau risc de apariție a unui incident la nivel național, teritorial sau local, de o intensitate și amploare moderate, care pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, bunurile materiale, mediul înconjurător, economia națională, securitatea

livrării de bunuri și servicii esențiale către populație, ordinea publică sau securitatea națională.

c. **criză:** o urgență internă sau externă ale cărei consecințe pe teritoriul Republicii Moldova au o amploare și intensitate atât de ridicate încât nu pot fi gestionate sau eliminate utilizând resursele disponibile instituției principale, fiind necesare decizii și coordonare instituțională la nivel național.

d. **criză majoră:** o criză cu o amploare și intensitate semnificative generată de un pericol natural sau artificial, inclusiv un dezastru ori de o amenințare la adresa securității naționale care poate destabiliza societatea sau pune în pericol iminent viața și sănătatea unui număr ridicat de persoane sau care poate cauza daune majore economiei naționale, bunurilor sau mediului înconjurător.

e. **situația de criză:** include orice situație generată de incidente, urgențe, crize sau crize majore.

f. **dezastru:** o perturbare gravă a funcționării unei comunități sau a unei societăți, care cauzează pierderi umane, materiale, economice sau de mediu pe scară largă, care depășesc capacitatea comunității sau a societății afectate de a face față situației folosind propriile resurse.

g. **managementul situațiilor de criză:** reprezintă ansamblul măsurilor strategice, organizatorice, instituționale și operaționale, desfășurate în mod integrat și coordonat de către autoritățile publice competente, în toate etapele crizei - prevenire, pregătire, răspuns și recuperare, în scopul reducerii impactului și efectelor crizei asupra populației, mediului, bunurilor și ordinii constituționale.

h. **gestionarea situațiilor de criză:** reprezintă totalitatea acțiunilor concrete, deciziilor și intervențiilor realizate la etapa de răspuns pe durata producerii sau manifestării unei situații de criză, în vederea limitării efectelor negative, restabilirii controlului și asigurării continuității funcțiilor esențiale ale statului și societății.

i. **comanda și control:** statutul de împuternicire a unei persoane de a emite ordine obligatorii pentru instituții și autorități publice centrale și locale, echipe sau indivizi aflați în subordine, de a delega această autoritate în mod corespunzător dacă este cazul, de a aloca resurse umane și materiale pentru lichidarea consecințelor unor situații de criză, precum și de a supraveghea executarea ordinelor emise.

j. **coordonarea:** reprezintă activitatea de sincronizare și integrare a activităților, responsabilităților și structurilor de comandă pentru a asigura că resursele umane și materiale sunt utilizate în mod eficient pentru a răspunde la situații de criză.

k. **conducătorul operațiilor la nivel sectorial:** este persoana desemnată din cadrul instituției principale să conducă toate instituțiile și entitățile de sprijin dintr-un anumit sector, desemnate conform planurilor în vigoare, care contribuie la răspunsul la o urgență sau criză în vederea eliminării consecințelor acesteia.

l. **conducătorul operațiilor la nivel național:** este persoana desemnată din cadrul instituției principale să conducă la nivel național toate instituțiile și entitățile de sprijin care contribuie la răspunsul la o criză în vederea eliminării consecințelor acesteia

m. **conducătorul intervenției** este persoana care asigură în teren conducerea forțelor și a mijloacelor aparținând instituțiilor principale și de sprijin implicate în acțiunile de răspuns la incidente, urgențe sau crize.

n. **instituție principală:** instituție publică desemnată prin planul național de management a crizelor, în calitate de deținător de risc care are responsabilitatea îndeplinirii, coordonării și conducerii tuturor activităților de management a situațiilor de criză

o. **instituție de sprijin:** instituție publică desemnată prin planul național de management a crizelor care are obligația acordării oricărei forme de suport instituției principale pentru îndeplinirea funcțiilor de avertizare timpurie, pregătire, răspuns sau recuperare după incidente, urgențe sau crize.

p. **evacuarea:** transferul temporar al cetățenilor dintr-un teritoriu, teren sau imobil cu scopul salvării vieții, ca urmare a manifestării unui incident, urgență sau criză.

q. **avertizarea timpurie pentru situații de criză:** procesul de evaluare, monitorizare și semnalare a riscurilor de manifestare a situațiilor de criză din domeniul de competență al unei instituții publice.

r. **prevenirea situațiilor de criză:** identificarea, analiza și evaluarea riscurilor, precum și activităților de diminuare a probabilității de manifestare a acestora sau evitării producerii impactului.

s. **pregătirea pentru situații de criză:** o stare de promptitudine și o capacitate a mijloacelor umane și materiale a structurilor comunităților și organizațiilor obținute ca urmare a unor acțiuni prealabile care permit asigurarea unui răspuns rapid și eficace la situații de criză.

t. **răspunsul la situații de criză:** ansamblul activităților întreprinse de instituții și autorități publice, entități private, mediu asociativ și cetățeni pentru limitarea sau lichidarea consecințelor unui incident, unei urgențe sau crize.

- u. **recuperarea după situații de criză:** restabilirea sau îmbunătățirea sănătății și a condițiilor de trai, precum și a activelor, sistemelor și a activităților economice, fizice, sociale, culturale și de mediu ale populației afectate de o situație de criză, în conformitate cu principiile dezvoltării durabile și a reconstrucției mai bune („*build back better*”) pentru a evita sau reduce riscul unei viitoare situații de criză.
- v. **plan de incident, urgență sau criză:** document elaborat de instituții și autorități publice, precum și de entități private în care se descriu activitățile necesare pentru managementul incidentelor, urgențelor sau crizelor.
- w. **risc:** expresie a incertitudinii privind manifestarea unui incident, urgență sau criză, determinată de probabilitatea materializării unei amenințări și de gradul impactului producerii acestuia asupra securității naționale.
- x. **evaluarea riscurilor:** procesul de identificare a riscurilor, analiza acestora și evaluarea impactului și probabilității de manifestare.
- y. **evaluarea națională de risc:** document realizat periodic care analizează pericolele și amenințările care pot genera crize.
- z. **indicatori de risc:** măsurători fizice, chimice, geografice, economice, medicale, sociale sau de altă natură, monitorizate prin metode de observare și calcule științifice care relevă în timp real iminența manifestării unui risc sau impactul și intensitatea acestuia în cazul manifestării.
- aa. **criterii de situații de criză:** indicatorii fizici, chimici, geografici, medicali, sociali sau de altă natură monitorizați prin metode de observare și calcule științifice care măsoară amploarea și intensitatea unui eveniment în scopul stabilirii limitelor care definesc o urgență
- bb. **Registrul Național de Riscuri:** componentă a evaluării naționale de risc care descrie în mod ierarhizat cele mai stringente riscuri care pot conduce la manifestarea unor crize, precum și instituțiile și autoritățile principale și de sprijin responsabile cu pregătirea și răspunsul pentru situația manifestării acestora.
- cc. **funcțiile vitale ale statului:** sunt acelea care au un impact predominant asupra funcționării statului și a căror întrerupere amenință viața sau sănătatea persoanelor ori provoacă daune majore asupra economiei, mediului, ordinii publice și securității naționale.
- dd. **continuitatea activităților:** capacitatea unei instituții, autorități publice sau a unei entități private de a continua să își îndeplinească funcțiile, în mod consecvent și util, în situații care ar putea genera întreruperea activității.

ee. continuitatea guvernării: capacitatea statului de a continua să exercite puterile executivă, legislativă și judecătorească, precum și a funcțiilor vitale, premurgător, pe perioada și după declanșarea unei crize.

ff. lecții învățate: măsurile concrete implementate de instituțiile și autoritățile publice pe baza experiențelor anterioare rezultate din activitatea de management a urgențelor sau a crizelor cu scopul de a crește gradului de reziliență la scenarii de urgențe și crize viitoare.

gg. sistem de avertizare: ansamblul măsurilor organizaționale și tehnice de monitorizare a riscurilor și înștiințare a populației, instituțiilor și autorităților publice și entităților private cu privire la manifestarea sau iminența manifestării unei situații de criză.

hh. sistem de avertizare timpurie instituțională: parte a sistemului de avertizare care include monitorizarea riscului de manifestare a unor situații de criză, semnalarea instituțională cu privire la manifestarea sau iminența manifestării acestora, precum și dispunerea creșterii capacității operaționale a instituțiilor în funcție de iminența, intensitatea sau impactul acesteia.

ii. sistem de înștiințare a populației: parte a sistemului de avertizare care include totalitatea măsurilor organizaționale și tehnice de aducere la cunoștința populației a informațiilor necesare despre iminența producerii unei situații de criză în vederea evitării surprinderii și luării măsurilor de protecție necesare.

jj. informarea publică a populației în situații de criză: asigurarea unui flux transparent și constant de informații relevante și actualizate premurgător, pe timpul și post situație de criză cu privire la măsuri de pregătire pentru situații de criză, evoluția acesteia, măsurile luate de autorități, consecințele produse și a recomandărilor de acțiune pentru populație.

kk. stocuri de urgență individuale: set de bunuri materiale de strictă necesitate care permit unui individ supraviețuirea pe cont propriu pe parcursul unei crize.

ll. stocuri de urgență naționale sau sectoriale: set de bunuri materiale de strictă necesitate constituie ca rezerve materiale, destinate acțiunilor pentru protecția populației în situații de criză. Stocurile de urgență au caracter complementar în raport cu rezervele de stat și de mobilizare și nu se supun regimului juridic al acestora.

mm. entitate: orice subiect de drept, persoane fizice și juridice de drept public și privat, instituții și autorități publice locale și centrale, autorități administrative autonome, organizații non-guvernamentale, operatori economici.

nn. starea de alertă: reprezintă un regim special de răspuns la o criză, cu caracter temporar, proporțional cu nivelul de gravitate manifestat sau prognozat al acesteia, care presupune împuternicirea autorităților centrale și locale să impună restricții și să emită dispoziții obligatorii cu privire la furnizarea serviciilor de interes public, libertatea de mișcare, combaterea dezinformării, drepturile de proprietate, inviolabilitatea domiciliului, libertatea activităților economice, dreptul la grevă și dreptul de a participa la adunări publice asupra cetățenilor, agenților economici, instituțiilor și autorităților publice centrale și locale sau oricărei alte entități, în scopul prevenirii și înlăturării pericolelor iminente la adresa vieții și sănătății persoanelor, a mediului înconjurător, a ordinii publice și securității naționale, a valorilor materiale și culturale importante ori a proprietății.

oo. starea de urgență: reprezintă un regim special de răspuns la o criză majoră cu caracter temporar, proporțional cu nivelul de gravitate manifestat sau prognozat al acesteia, care presupune împuternicirea autorităților centrale și locale să impună restricții și să emită dispoziții obligatorii cu privire la furnizarea serviciilor de interes public, libertatea de mișcare, combaterea dezinformării, drepturile de proprietate, inviolabilitatea domiciliului, libertatea activităților economice, dreptul la grevă și dreptul de a participa la adunări publice asupra cetățenilor, agenților economici, instituțiilor și autorităților publice centrale și locale sau oricărei alte entități, în scopul prevenirii și înlăturării amenințărilor iminente la adresa vieții, sănătății persoanelor, mediului înconjurător, ordinii publice și securității naționale, valorilor materiale și culturale importante ori a proprietății.

Articolul 4. Principiile activității de management a situațiilor de criză

(1) Protejarea vieții și sănătății populației: toate măsurile adoptate de autoritățile competente au ca prioritate absolută protejarea vieții și sănătății persoanelor, prevalând asupra altor considerente de ordin administrativ, logistic sau economic. Acțiunile de prevenire, răspuns și recuperare vor fi orientate în mod direct spre reducerea riscurilor pentru sănătatea publică, salvarea de vieți omenești și asigurarea accesului echitabil și sigur la servicii esențiale de sănătate.

(2) Previziunea și prevenirea: toate activitățile de management a situațiilor de criză trebuie să aibă în vedere, cu prioritate, întreprinderea de măsuri pentru a anticipa și preveni manifestarea unor situații de criză. În cazuri de excepție, când prevenirea sau anticiparea nu sunt posibile din motive obiective, entitățile publice trebuie să se asigure

că dețin mijloacele, procesele și pregătirea necesară asigurării răspunsului la situații de criză.

(3) Informarea - toate entitățile publice sau private au responsabilitatea culegerii și partajării de informații necesare înțelegerii riscurilor de manifestare sau a amplitudinii și intensității unei situații de criză. Instituțiile și autoritățile trebuie să se asigure că au capacitatea de a colecta, analiza și partaja în mod oportun informațiile necesare descrierii corecte a probabilității, impactului sau consecințelor unei situații de criză.

(4) Direcționarea - pentru a asigura unitatea și răspunsul coordonat la situații de crize este necesar ca toate instituțiile și autoritățile publice să asigure formatele necesare luării în mod oportun a deciziilor care definesc efectul strategic dorit a fi atins, precum și a obiectivelor operaționale care susțin atingerea acestui efect.

(5) Interoperabilitatea - toate entitățile publice trebuie să se asigure în mod permanent că elementele proprii precum sistemele IT&C, reglementările normative, aspectele instituționale, procesele de lucru, abordarea semantică și sistematică a conceptelor folosite, precum și instrumentele fizice sunt implementate în așa fel încât să fie compatibile în derularea de activități în cooperare și să nu creeze blocaje sau obstacole care ar putea întârzia sau îngreuna răspunsul la situații de criză.

(6) Subsidiaritatea - deciziile și coordonarea pentru managementul situațiilor de crize trebuie să fie gestionate la cel mai apropiat nivel posibil față de populația afectată, conform organizării administrativ-teritoriale, pentru a asigura în mod necesar și eficient prevenirea, răspunsul sau recuperarea după acestea.

(7) Flexibilitatea - toate entitățile publice și private, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, cu responsabilități în managementul răspunsului la situații de crize trebuie să se asigure că implementează planurile și deciziile trasate într-un mod flexibil, că prioritizează salvarea și protejarea vieții și sănătății persoanelor, bunurilor, mediului înconjurător, economiei naționale, securității livrării de bunuri și servicii esențiale către populație, ordinea publică sau securitatea națională. Atât modul de implementare, cât și modul de modificare a planurilor și deciziilor de la orice nivel trebuie să fie suficient de flexibil încât să asigure un răspuns adecvat și rapid la situații de crize.

(8) Proporționalitatea - entitățile publice care gestionează răspunsul la situații de criză trebuie să se asigure că acesta este adecvat și proporțional cu amploarea și intensitatea manifestării acestora, precum și cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale.

(9) Autonomia - responsabilitatea conducerii operaționale și tactice a răspunsului la situații de criză revine instituției principale în cooperare cu instituțiile de sprijin. Instituția principală și cele de sprijin au obligația întreprinderii tuturor măsurilor urgente de răspuns la situații de criză în conformitate cu planurile și legislația în vigoare indiferent dacă la nivel național au fost sau nu activate formate de coordonare sau decizie. Instituția principală are dreptul de a emite decizii cu caracter obligatoriu instituțiilor de sprijin și altor entități angrenate în răspunsul la situații de criză în baza legislației care reglementează activitatea acestor instituții, a planurilor de răspuns aferente și numai în vederea implementării răspunsului la situații de criză. Cu titlu excepțional și doar pentru salvarea vieții persoanelor, dispozițiile obligatorii pot depăși limitele planurilor de răspuns la situații de criză.

(10) Cooperarea loială - toate entitățile publice și private trebuie să coopereze pe bază de încredere și înțelegere reciprocă, având ca prioritate adoptarea celor mai bune măsuri pentru managementul situațiilor de criză.

(11) Comunicarea - toate entitățile publice și private trebuie să comunice activ între ele în mod eficient pentru a asigura răspunsul la situații de criză. Informațiile privind managementul acestora trebuie să fie transmise în mod corect, clar și fără întârzieri, către entitățile care au nevoie de a cunoaște, inclusiv publicul și organizațiilor internaționale care veghează și aplicarea tratatelor internaționale, în conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova.

Articolul 5. Etapele managementului integrat al crizelor

(1) Managementul integrat al crizelor se desfășoară prin următoarele etape esențiale:

a. **Prevenirea** - identificarea, analiza și evaluarea riscurilor, precum și activităților de diminuare a probabilității de manifestare a acestora sau evitării producerii impactului.

b. **Pregătirea** - o stare de promptitudine și o capacitate a mijloacelor umane și materiale a structurilor comunităților și organizațiilor obținute ca urmare a unor acțiuni prealabile care permit asigurarea unui răspuns rapid și eficace la situații de criză.

c. **Răspunsul** - ansamblul activităților întreprinse de instituții și autorități publice, entități private, mediu asociativ și cetățeni pentru limitarea sau lichidarea consecințelor unor situații de criză.

d. **Recuperarea** - restabilirea sau îmbunătățirea sănătății și a condițiilor de trai, precum și a activelor, sistemelor și a activităților economice, fizice, sociale, culturale și de mediu ale populației afectate de o situație de criză, în conformitate cu principiile dezvoltării

durabile și a reconstrucției mai bune („*build back better*”) pentru a evita sau reduce riscul unei viitoare situații de criză.

(2) Toate autoritățile administrative centrale și locale și autoritățile administrative autonome sunt obligate ca în domeniul lor de competență să asigure continuitatea guvernării, a activităților și a funcțiilor vitale ale statului în toate etapele.

Capitolul II

Prevenirea și pregătirea pentru situațiile de criză

Articolul 6. Managementul prevenirii și pregătirii pentru situațiile de criză

Activitatea de prevenire și pregătire pentru managementul situațiilor de criză revine tuturor entităților cu responsabilități conform prezentei legi și este coordonată la nivel național de către Centrul Național de Management a Crizelor.

Articolul 7. Evaluarea Națională a Riscurilor

(1) Centrul Național de Management a Crizelor elaborează, cu sprijinul instituțiilor principale, și în coordonare cu Consiliul Suprem de Securitate, o evaluare națională cu rol în identificarea, evaluarea și ierarhizarea riscurilor care pot conduce la declanșarea unor crize generate de pericole sau amenințări și o supune spre aprobare Primului-Ministru.

(2) Toate autoritățile și instituțiile publice au responsabilitatea de a realiza propriile evaluări sectoriale ale riscurilor ce pot conduce la manifestarea unor situații de crize în domeniul propriu de competență.

(3) Autoritățile publice centrale și locale vor avea în vedere integrarea rezultatelor evaluărilor sectoriale de risc și a evaluării naționale de risc în activitățile de elaborare a documentelor de planificare pentru situații de criză, a celor de continuitate a activităților, precum și de planificare urbană, de creștere a rezilienței infrastructurii sau de adaptare climatică.

(4) Evaluarea națională de risc se realizează la fiecare 5 ani sau la schimbări majore a mediului de securitate, cu actualizare anuală.

(5) Evaluarea națională de risc presupune realizarea în paralel sau subsecvent a unei evaluări a capabilităților de management al crizelor.

(6) Centrul Național de Management a Crizelor publică anual o sinteză a rezultatelor evaluării naționale a riscurilor, precum și a recomandărilor de consolidare a capacităților de management a crizelor.

(6) Metodologia de întocmire a evaluării naționale de risc elaborată de către Centrul Național de Management a Crizelor se aprobă prin hotărâre de Guvern.

Articolul 8. Planul Național de Management a Crizelor

(1) În baza evaluării naționale a riscurilor, Centrului Național de Management a Crizelor elaborează și prezintă spre aprobare prin hotărâre Guvernului, Planul Național de Management a Crizelor, cu prevederi obligatorii pentru toate entitățile, ce conține cel puțin următoarele:

- a. intenția strategică a Guvernului de a soluționa situații de criză
- b. funcțiile vitale ale statului, instituțiile și autoritățile publice, entitățile private sau cele din mediul asociativ responsabile pentru asigurarea continuității acestor funcții
- c. instituțiile principale, instituțiile de sprijin, autoritățile locale sau alte entități responsabile cu avertizarea timpurie, pregătirea, răspunsul și recuperarea pentru situații de criză
- d. instituțiile principale, instituțiile de sprijin, operatorii economici și agenții necomerciali care au responsabilitatea îndeplinirii unor activități de pregătire pentru managementul situațiilor de criză
- e. condițiile, resursele financiare și responsabilitățile autorităților și instituțiile publice privind activitățile de pregătire pentru situații de criză
- f. protocoale de cooperare și de alocare de resurse necesare a fi elaborate la nivel național.

(2) Metodologia de întocmire a Planului Național de Management a Crizelor se aprobă prin hotărâre de Guvern.

Articolul 8. Prevenirea situațiilor de criză

Activitățile de prevenire a situațiilor de criză constau, în principal, în următoarele:

- a. identificarea riscurilor, analiza acestora și evaluarea impactului și probabilității de manifestare și evitarea lor,
- b. derularea de activități în vederea reducerii probabilității de manifestare a unor situații de criză sau reducerii impactului în cazul manifestării acestora,
- c. repartizarea sarcinilor și responsabilităților de management a situațiilor de criză,

- d. încheierea de contracte și acorduri de cooperare, inclusiv cu entități private și organizații non-guvernamentale, care să asigure fluxul necesar de bunuri esențiale și informații necesare gestionării situațiilor de criză,
- e. dezvoltarea de mecanisme de suport pentru populație în vederea diminuării impactului situațiilor de criză, inclusiv în ceea ce privește asigurarea suportului medical, psihologic, financiar, economic și social.

Articolul 9. Pregătirea pentru managementul situațiilor de criză

(1) Activitățile de pregătire pentru managementul situațiilor de criză constau, în principal, în următoarele:

- a. stabilirea unui mecanism de monitorizare și avertizare în cazul manifestării unei situații de criză,
- b. elaborarea și actualizarea planurilor pentru managementul situațiilor de criză,
- c. derularea de activități de pregătire a angajaților în domeniul gestionării situațiilor de criză, inclusiv prin exerciții,
- d. identificarea, selectarea, construirea și exploatarea construcțiilor de protecție a populației în cazul manifestării unor situații de criză,
- e. formarea de stocuri de urgență naționale, sectoriale și individuale,
- f. efectuarea activităților de evaluare a nivelului de pregătire pentru situațiile de criză,
- g. pregătirea și informarea populației pentru situații de criză,
- h. întocmirea planurilor de continuitate a activităților și a guvernării,
- i. întocmirea planurilor de evacuare a populației sau a personalului propriu,
- j. întocmirea de planuri și mecanisme de comunicare de criză.

(2) Guvernul reglementează, prin hotărâre, modalitățile prin care sunt desfășurate activitățile de prevenire și pregătire pentru situații de criză.

(3) Pentru asigurarea îndeplinirii în mod unitar și standardizat a activităților de prevenire și pregătire pentru managementul situațiilor de criză, Centrul Național de Management a Crizelor emite ghiduri, proceduri și alte instrumente procedurale pentru toate instituțiile publice.

Articolul 10. Avertizarea timpurie a situațiilor de criză

Pentru a asigura aducerea la îndeplinire a funcțiilor de anticipare a situațiilor de criză toate ministerele, autoritățile administrative subordonate Guvernului și autoritățile administrative autonome vor avea obligația ca în domeniul lor de competență și cu

sprijinul instituțiilor de sprijin de a constitui sisteme și mecanisme de avertizare instituțională cu scopul monitorizării indicatorilor de risc pentru situații de criză, integrării informațiilor rezultate, raportării în timp util către instituțiile care au nevoie de a cunoaște, precum și creșterea corespunzătoare a capacității operaționale a instituției.

Articolul 11. Înștiințarea și informarea publică a populației

(1) Toate autoritățile publice dezvoltă și implementează individual sau în cooperare mecanisme de înștiințare și comunicare clare și eficiente în scopul asigurării unui flux transparent și constant de informații relevante și actualizate premurgător, pe timpul și post situație de criză.

(2) În cadrul strategiilor de comunicare, se va acorda prioritate informării obiective și rapide a publicului, autorităților și instituțiilor implicate și a altor actori relevanți pentru a asigura o reacție eficientă.

(3) Autoritățile și instituțiile publice utilizează canale de comunicare diverse (media tradițională, platforme digitale, rețele sociale etc.) pentru a ajunge la toate categoriile de public, asigurându-se că informațiile sunt accesibile tuturor persoanelor.

(4) Comunicarea include informații despre măsurile luate, riscurile posibile și modalitățile de protecție, precum și îndrumări clare pentru populație în timpul situațiilor de criză.

(5) Modul prin care se asigură comunicarea și înștiințarea populației premurgător, pe parcursul și post situațiilor de criză, a autorităților și instituțiilor publice centrale și locale, precum și a altor entități se reglementează prin hotărâre de Guvern.

(6) Operatorii economici de telefonie mobilă și internet, precum și mass-media publică sau privată sunt obligați să preia și să difuzeze, în regim de gratuitate, înștiințările și comunicările instituțiilor și autorităților publice premurgător, pe parcursul și post situațiilor de criză.

(7) Inspectoratul General pentru Situații de Urgență este desemnat ca instituție responsabilă la nivel național pentru pregătirea mijloacelor tehnice acustice sau de transmisiune prin rețele de telefonie mobilă (cell-broadcast) și elaborarea protocoalelor, procedurilor și metodologiilor necesare înștiințării publice a populației cu privire la manifestarea sau iminența manifestării unei situații de criză. Pentru îndeplinirea acestei

responsabilități, IGSU poate solicita cooperarea oricărei alte instituții publice cu atribuții și responsabilități relevante.

(8) Centrul pentru Comunicare Strategică și Combaterea Dezinformării este desemnat ca instituție responsabilă pentru elaborarea procedurilor și metodologiilor necesare comunicării publice în condițiile manifestării unei situații de criză.

Articolul 12. Responsabilitatea instituțiilor publice

(1) **Centrul Operațional de Coordonare** (în continuare COC) reprezintă o structură din componența autorităților publice centrale și locale, ce îndeplinește cel puțin următoarele funcții:

- a. coordonează activitatea de prevenire și pregătire pentru situații de criză în cadrul entității în care este înființat;
- b. coordonează răspunsul la situații de criză în domeniul de responsabilitate al instituției în care este înființat;
- c. organizează fluxul de informații la nivelul autorității sau instituției în care este înființat și integrează informațiile relevante pentru managementul situațiilor de criză, precum și pentru evaluarea riscurilor la adresa funcțiilor vitale ale statului;
- d. este responsabil de sistemul de avertizare instituțională.

(2) Guvernul stabilește, prin hotărâre, lista autorităților și instituțiilor publice care au obligația înființării COC cu activitate permanentă, componența acestora, precum și modul de funcționare.

(3) Centrul Național de Management a Crizelor are responsabilitatea monitorizării modului de implementare a modului de funcționare a COC.

(4) Pentru a asigura aducerea la îndeplinire a funcțiilor de pregătire pentru situații de criză autoritățile și instituțiile publice înființează funcția de coordonator al pregătirii pentru managementul situațiilor de criză, precum și un punct de contact disponibil 24/7 pe problematica gestionării situațiilor de criză.

(5) Coordonatorul pregătirii pentru managementul situațiilor de criză este responsabil de supervizarea activităților de prevenire și pregătire la nivelul instituției și autorității publice care îl desemnează, inclusiv de elaborarea planurilor necesare, asigură coordonarea acestor activități de către instituțiile subordonate și verifică stadiul îndeplinirii activităților.

(6) Funcția de coordonator al pregătirii pentru situații de criză, precum și cea de punct de contact 24/7 poate fi înființată prin transformarea unei funcții deja existente în organigrama ministerului sau autorității publice autonome.

(7) Funcția de punct de contact 24/7 poate fi îndeplinită și fără prezența efectivă la locul de muncă.

(8) Atât coordonatorul pregătirii pentru situații de criză și punctul de contact 24/7 fac parte din COC al ministerului sau autorității administrative autonome atunci când acestea au constituie astfel de structuri.

(9) Toate autoritățile și instituțiile administrației publice centrale și locale au obligația de repartizare a sarcinilor și responsabilităților de management a situațiilor de criză în cadrul personalului propriu.

(10) Cooperarea interinstituțională și funcția de decizie în cadrul procesului de pregătire pentru managementul situațiilor de criză se realizează pe patru nivele, în cadrul unor ședințe de lucru regulate, respectiv:

- a. ședințe de lucru la nivel de experți desemnați de autorități și instituții cu responsabilități în pregătirea pentru managementul situațiilor de criză, prezidată și convocată la inițiativa instituției principale;
- b. reuniunea șefilor pregătirii pentru managementul situațiilor de criză sau a altui nivel managerial corespunzător prezidată de șeful structurii de planificare din cadrul Centrului Național de Management a Crizelor;
- c. reuniunea la nivel de secretar de stat prezidată de șeful Centrului Național de Management a Crizelor;
- d. ședințele de Guvern.

(11) Metodologia de desfășurare a mecanismului național de pregătire pentru managementul situațiilor de criză se aprobă prin hotărâre de Guvern.

(12) Toate autoritățile și instituțiile publice, agenții economici, organizațiile non-profit și instituțiile academice au obligația de a transmite Centrului Național de Management a Crizelor și instituției principale toate informațiile relevante referitoare la riscuri și amenințări ce pot conduce la manifestarea unor situații de criză, cât și cele cu privire la procesul de avertizare timpurie, pregătire, răspuns și recuperare după situații de criză.

(13) Instituțiile publice au obligativitatea de a elabora planuri sectoriale de management a crizelor. Metodologia de întocmire a planurilor sectoriale de management a crizelor elaborată de către Centrul Național de Management a Crizelor se aprobă prin hotărâre de Guvern.

Articolul 13. Responsabilitatea operatorilor economici, a agenților necomerciali și a altor entități în îndeplinirea unor activități de pregătire în managementul situațiilor de criză

(1) În vederea unei pregătiri a întregii societăți pentru managementul situațiilor de criză, toți operatorii economici și agenții necomerciali au obligația pregătirii și răspunsului la situații de criză în cadrul propriilor organizații, prin derularea următoarelor activități:

- a. întocmirea planurilor pentru managementul situațiilor de criză;
- b. stabilirea unui mecanism intern de monitorizare și alertare a angajaților și a autorităților și instituțiilor publice în cazul manifestării unei situații de criză;
- c. înștiințarea de îndată a angajaților și implementarea de activități de evacuare și salvare a persoanelor în pericol în cazul declanșării unor situații de criză;
- d. derularea de activități de pregătire a angajaților în domeniul gestionării situațiilor de criză;
- e. repartizarea sarcinilor și responsabilităților de management a situațiilor de criză;
- f. încheierea de contracte sau acorduri de cooperare în domeniul gestionării situațiilor de criză, la solicitarea instituțiilor publice responsabile;
- g. efectuarea de activități necesare, inclusiv punerea la dispoziția instituțiilor publice de bunuri și materiale în condiții legii, a planurilor, protocoalelor și acordurilor încheiate;
- h. implementarea deciziilor conducătorului operațiilor sau al intervenției în cazul manifestării unor situații de criză în scopul eliminării consecințelor imediate ale situației de criză. Operatorii economici a căror activitate economică a fost afectată ca urmare a implementării deciziilor conductorului operațiilor sau al intervenției ori ca urmare a punerii la dispoziția autorităților a unor resurse materiale sunt îndreptățite la compensare financiară din partea statului.

(2) Organizațiile neguvernamentale, precum și alte entități pot fi integrate în activități de management a situațiilor de criză, în conformitate cu domeniul lor de activitate și competențele specifice, prin încheierea de parteneriate.

(3) Operatorii economici, organizațiile neguvernamentale, precum și alte entități sprijină eforturile generale de management a situațiilor de criză, inclusiv prin furnizarea de resurse materiale și umane.

Articolul 14. Parteneriate internaționale

- (1) Autoritățile competente cooperează cu organizațiile internaționale relevante în vederea consolidării măsurilor de răspuns la crize.
- (2) Autoritățile competente încheie acorduri de cooperare internațională pentru a sprijini managementul crizelor cu impact transfrontalier, în special în domenii precum securitatea regională, mediu sau migrația.
- (3) Autoritățile competente colaborează cu organizații internaționale, state și parteneri internaționali pentru coordonare trans-frontalieră, partajare de resurse și informații esențiale în managementul crizelor.
- (4) Autoritățile competente pot participa în mecanisme internaționale de răspuns la situații de criză, inclusiv în intervenții umanitare.
- (5) Pentru asigurarea participării eficiente a Republicii Moldova în mecanisme transfrontaliere de management a situațiilor de criză, Guvernul elaborează și actualizează mecanismele instituționale la nivel național pentru îndeplinirea funcțiilor de Sprijin al Națiunii Gazdă.

Capitolul III

Răspunsul și recuperarea după situații de criză

Articolul 15. Răspunsul la situații de criză

- (1) Toate autoritățile administrative centrale și locale, operatorii economici, agenții necomerciali, și persoanele au obligația de a coopera în mod eficient și coordonat, asigurând un flux continuu de informații și resurse în scopul sprijinirii efortului de răspuns la situații de criză.
- (2) Toate autoritățile administrative centrale și locale, operatorii economici, agenții necomerciali, și persoanele au obligația de a respecta deciziile, la nivel local, teritorial și național, emise de conducătorul intervenției, al operațiilor, precum și pe cele ale Comisiei Naționale de Management a Situațiilor de Criză și a Centrului Național de Management a Crizelor.

Articolul 16. Instituțiile principale și de sprijin

- (1) Prin Planul Național de Management a Crizelor sunt desemnate instituțiile principale și de sprijin pentru îndeplinirea funcțiilor de avertizare timpurie, prevenire, pregătire,

răspuns și recuperare pentru situația manifestării fiecărui tip de risc identificat în evaluarea națională de risc.

(2) Instituția principală are următoarele responsabilități:

- a. îndeplinește activitățile de avertizare timpurie și pregătire pentru tipurile de risc din responsabilitate;
- b. conduce și coordonează la nivel operațional răspunsul inter-instituțional la management unei situații de criză;
- c. numește conducătorul operațiilor pentru soluționarea unor urgențe și nominalizează conducătorul operațiilor în situații de criză;
- d. poate emite ordine cu caracter executiv pentru instituțiile de sprijin, agenți economici, alte entități și cetățeni, cu respectarea legislației care reglementează activitatea acestor instituții, a planurilor de răspuns aferente și numai în vederea implementării răspunsului la situații de criză.

(3) Cu titlu excepțional și doar pentru salvarea vieții persoanelor, dispozițiile obligatorii pot depăși limitele planurilor de răspuns la situații de criză.

(4) Ordinele cu caracter executiv pot fi emise de instituția principală pentru :

- a. a executa o activitate sau de a emite un act administrativ
- b. a înceta desfășurarea unei anumite activități
- c. a îndeplini de îndată o obligație prevăzută de lege sau a unui alt act emis în baza legii.

(5) Instituțiile de sprijin sunt acelea care au obligația acordării oricărei forme de suport instituției principale pentru îndeplinirea funcțiilor de avertizare timpurie, pregătire, răspuns sau recuperare după situații de criză. Sprijinul acordat instituției principale trebuie să se încadreze în limitele atribuțiilor prevăzute de lege și nu trebuie să afecteze în mod semnificativ capacitatea de răspuns la situații de criză ce sunt generate de riscuri aflate în propria arie de responsabilitate.

Articolul 17. Comanda, controlul și coordonarea pentru managementul răspunsului la situații de criză

(1) Pentru asigurarea unui răspuns eficient la situații de criză, comanda, controlul și coordonarea se pot executa pe trei nivele, respectiv:

- a. strategic: definirea efectelor generale urmărite și a strategiei generale de răspuns la o situație de criză.

b. operațional: definirea modalităților de răspuns la situații de criză necesare pentru punerea în aplicare a strategiei sau opțiunilor de răspuns strategic definite la nivel superior.

c. tactic: definirea în teren a activităților de punere în aplicare a planurilor de răspuns precum și a dispozițiilor stabilite la nivel operațional.

(2) Răspunderea luării deciziilor în cadrul fiecărui nivel de comandă, control și coordonare a răspunsului la situație de criză aparține instituțiilor și autorităților, precum și persoanei desemnate în acest scop.

Articolul 18. Niveluri de răspuns la situații de criză

Răspunsul la o situație de criză poate fi gestionat la următoarele niveluri:

(1) la nivel local, ținând cont de principiul subsidiarității, comanda și coordonarea strategică pentru răspunsul situații de criză revine Comisiei Locale de Management a Situațiilor de Criză, iar conducerea și coordonarea operațională revine instituției principale în cooperare cu instituțiile de sprijin.

(2) la nivel teritorial sau regional, ținând cont de principiul subsidiarității, comanda și coordonarea strategice pentru răspunsul la situații de criză revine Comisiei Teritoriale sau Regionale de Management a Situațiilor de Criză, iar comanda și coordonarea operaționale revin instituției principale în cooperare cu instituțiile de sprijin.

(3) la nivel național, ținând cont de principiul subsidiarității, comanda strategică pentru răspunsul la situații de criză revine Comisiei Naționale de Management a Crizelor, iar comanda și coordonarea operațională revine instituției principale în cooperare cu instituțiile de sprijin, sub supravegherea Centrului Național de Management a Crizelor.

Articolul 19. Conducătorul operațiilor

(1) Conducătorul operațiilor este persoana desemnată din cadrul instituției principale să conducă toate entitățile responsabile să contribuie la răspunsul la o situație de criză în vederea eliminării consecințelor acesteia.

(2) În cazul în care, în planul național de management a crizelor nu este identificată o instituție principală, Prim-Ministrul desemnează instituția principală pentru managementul răspunsului la situația de criză.

(3) Prim-Ministrul poate desemna, în mod fundamentat, o altă instituție principală decât cea prevăzută în planul național de management al crizelor, sau poate desemna

suplimentar, una sau mai multe instituții de sprijin, pentru managementul răspunsului la situații de criză.

(4) În exercitarea atribuțiilor acestuia și în limitele prevăzute de lege, conducătorul operațiilor poate emite ordine executive cu caracter obligatoriu, inclusiv cu privire la alocarea de forțe suplimentare sau resurse materiale, către orice instituție publică, entitate economică sau persoană fizică în scopul limitării sau lichidării consecințelor situațiilor de criză.

(5) Conducătorul operațiilor este numit de Prim-Ministrul atunci când acesta constată manifestarea unei crize în conformitatea cu mecanismul prevăzut de prezenta lege. În toate celelalte cazuri, instituția principală numește conducătorul operațiilor.

(6) Conducătorul operațiilor este obligat să pună în aplicare deciziile Comisiei Naționale de Management a Crizelor, respectiv ale comisiilor regionale sau teritoriale și locale de management a crizelor desemnate și să raporteze acestora modul de desfășurare a activităților de răspuns.

(7) Toate instituțiile și autoritățile principale au obligația elaborării de proceduri interne, inclusiv în cooperare cu instituțiile de sprijin, care definesc modalitatea de desemnare a conducătorului operațiilor.

Articolul 20. Conducătorul intervenției

(1) Conducătorul intervenției este persoana care asigură în teren conducerea forțelor și a mijloacelor aparținând instituțiilor principale și de sprijin implicate în acțiunile de răspuns la situații de criză.

(2) Atribuția de conducător al intervenției se asigură de funcționarul public, funcționarul public cu statut special, ofițerul de informații și securitate sau militarul care a ajuns primul la locul manifestării unei situații de criză.

(3) Atribuția de conducător al intervenției se transferă funcționarului public, funcționarului public cu statut special, ofițerului de informații și securitate sau militarului din cadrul instituției principale ajuns la fața locului și care, în conformitate cu procedurile interne ale instituției principale și a planurilor de răspuns la incident, urgență sau criză, este îndreptățit să preia această funcție, conform lanțului de comandă al instituției principale.

(4) În exercitarea atribuțiilor acestuia și în limitele prevăzute de lege, conducătorul intervenției poate emite ordine executive scrise sau verbale, cu caracter obligatoriu, inclusiv cu privire la alocarea de forțe suplimentare sau resurse materiale, către orice

instituție publică, entitate economică sau persoană fizică în scopul limitării sau lichidării consecințelor și efectelor situației de criză.

(5) Conducătorul intervenției se subordonează direct conducătorului operațiilor.

(6) Nicio persoană nu poate împiedica fără drept activitatea conducătorului intervenției desfășurată în vederea asigurării răspunsului la situații de criză.

Articolul 21. Evacuarea populației

(1) Toate autoritățile și instituțiile publice centrale și locale, agenții economici, organizațiile neguvernamentale, precum și alte entități, au obligația pregătirii pentru evacuarea persoanelor în cazul manifestării unor situații de criză.

(2) Supravegherea pregătirii pentru evacuare la nivel național, precum și pregătirea pentru evacuare la nivel de raion sau mai multe raioane sunt în responsabilitatea Inspectoratului General pentru Situații de Urgență.

(3) Guvernul decide, prin hotărâre, condițiile și procedurile pentru pregătirea, derularea și sprijinirea autorităților locale în cazul evacuării la nivel de raion sau mai multe raioane.

Articolul 22. Recuperarea după situații de criză

(1) Recuperarea implică refacerea infrastructurilor, sprijinirea populației și evaluarea post-situație de criză, inclusiv implementarea lecțiilor identificate.

(2) Comisia Națională de Management a Crizelor, la propunerea instituțiilor principale și de sprijin, coordonate de către Centrul Național de Management al Crizelor, decide asupra măsurilor și planurilor de recuperare după situații de criză.

(3) După încetarea efectelor unei situații de criză, sub coordonarea Centrului Național de Management a Crizelor, instituția principală, cu sprijinul instituțiilor de sprijin are responsabilitatea efectuării unei analize post situație de criză. Această evaluarea ar cuprinde cel puțin următoarele:

- a. evaluarea măsurilor de răspuns, coordonare și alocare de resurse;
- b. identificarea obstacolelor întâlnite de instituții în procesul de răspuns la criză;
- c. identificarea bunelor practici în activitățile întreprinse pentru răspuns la criză;
- d. recomandări pentru îmbunătățirea politicilor publice, planurilor, metodologiilor și procedurilor.

(4) Rezultatele evaluării post situație de criză sunt analizate în mod obligatoriu pentru a fi integrate în evaluările riscurilor viitoare, precum și în planurile de management a situațiilor de criză.

(5) Centrul Național de Management a Crizelor înființează și gestionează un registru cu lecțiile învățate în urma gestionării situațiilor de criză.

Capitolul IV

Starea de alertă

Articolul 23. Declararea stării de alertă

(1) Starea de alertă se declară de către Guvern la nivel național, în unul sau mai multe unități administrativ-teritoriale atunci când analiza factorilor de risc indică faptul că limitarea consecințelor crizei este imposibilă fără implementarea unor măsuri de management care implică restrângerea unor drepturi și libertăți individuale, precum și alocarea de resurse materiale și umane suplimentare celor disponibile în mod uzual.

(2) Starea de alertă poate fi declarată pentru o perioadă de până la 60 de zile și poate fi prelungită de către Guvern ori de câte ori analiza factorilor de risc indică necesitatea menținerii răspunsului amplificat pentru o perioadă de timp suplimentară, care nu poate fi mai mare de încă 60 de zile.

(3) În cazul prelungirii stării de alertă mai mult de 60 zile, Parlamentul analizează, în termen de 3 zile, decizia de prelungire și decide asupra necesității acesteia.

(4) Parlamentul poate aproba prelungirea în forma în care a fost adoptată de Guvern sau cu modificări. În cazul în care Parlamentul respinge prelungirea stării de alertă, aceasta încetează de îndată.

(5) Decizia de declarare a stării de alertă se realizează pe baza unor analize concludente realizate de instituțiile responsabile și integrate la nivelul Centrului Național de Management a Crizelor.

(6) Guvernul informează de îndată Parlamentul și Președintele Republicii Moldova cu privire la declararea și încetarea stării de alertă, precum și motivele care au stat la baza deciziei de a declara starea de alertă.

(7) Guvernul aduce de îndată la cunoștința populației decizia de declarare a stării de alertă, precum și prevederile acestei hotărâri, prin mijloace de informare în masă.

(8) Starea de alertă încetează, înainte de împlinirea termenului pentru care a fost declarată ori prelungită, prin hotărârea Guvernului, atunci când analiza factorilor de risc indică faptul că nu mai este necesară menținerea unui răspuns amplificat.

(9) La declararea stării de alertă, se analizează cumulativ următorii factori de risc:

- a) impactul crizei, respectiv manifestarea generalizată a unui sau mai multor riscuri la nivel regional sau național;
 - b) intensitatea crizei, respectiv viteza de evoluție, înregistrată sau prognozată, a fenomenelor distructive și gradul de perturbare a stării de normalitate;
 - c) insuficiența și/sau inadecvarea capacităților de răspuns;
 - d) densitatea demografică în zona afectată de criză;
 - e) existența și gradul de dezvoltare a infrastructurii adecvate gestionării crizei.
- (10) Hotărârile prin care se declară ori se prelungește starea de alertă, precum și cele prin care se stabilește aplicarea unor măsuri pe durata stării de alertă cuprind cel puțin următoarele:
- a) baza legală;
 - b) perioada și teritoriul pe care se instituie starea de alertă;
 - c) măsuri pentru creșterea capacității de răspuns, asigurarea rezilienței comunităților și diminuarea impactului tipului de risc necesar a fi aplicate, condițiile concrete de aplicare și destinarii acestor măsuri;
 - d) instituțiile și autoritățile publice care pun în aplicare sau urmăresc respectarea aplicării măsurilor, după caz.
 - e) măsurile de aducere la cunoștință a populației.

Articolul 24. Autoritățile responsabile

Pe perioada stării de alertă, coordonarea și implementarea răspunsului la criză se realizează de către Guvern, Consiliul Suprem de Securitate, Comisia Națională de Management a Crizelor, precum și a structurilor locale și teritoriale desemnate, Centrul Național de Management a Crizelor, instituțiile principale și instituțiile de sprijin în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Articolul 25. Restricții pe perioada stării de alertă

- (1) Restricțiile cu privire la restrângerea anumitor drepturi și libertăți se vor dispune de către Guvern sau de către o autoritate publică centrală ori locală împuternicită de Guvern, la propunerile instituțiilor responsabile, integrate de Centrul Național de Management a Crizelor sau, după caz, de structurile locale și teritoriale desemnate.
- (2) Asigurarea implementării restricțiilor impuse pe perioada stării de alertă, inclusiv aplicarea de sancțiuni în cazul nerespectării acestora revine autorităților publice potrivit competențelor legale.

(3) Restricțiile se impun doar pe baza principiului proporționalității, în raport cu evoluția crizei și sunt supuse unei analize recurente pentru a verifica necesitatea menținerii acestora.

(4) Guvernul sau instituția împuternicită are obligația de a revoca restricțiile de îndată ce situația care a impus impunerea acestora a încetat.

(5) Toate restricțiile impuse sunt aduse în mod obligatoriu și de îndată la cunoștința publicului.

(6) Restrângerea unor drepturi și libertăți trebuie să fie conformă cu obligațiile care rezultă din tratatele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și nu poate presupune afectarea demnității umane, discriminarea unor persoane sau a unor grupuri de persoane exclusiv din considerente de rasă, naționalitate, limbă, religie, sex, convingeri politice sau origine socială.

(7) Cetățenilor care au avut de suferit fie în perioada stării de alertă, fie în legătură cu efectuarea lucrărilor impuse de managementul acesteia, li se atribuie spațiu locativ, li se repară prejudiciul material cauzat, li se acordă asistență pentru încadrarea în muncă, precum și altă asistență necesară. Modul și condițiile de atribuire a spațiului locativ, de reparare a prejudiciului și de acordare a altei asistențe se stabilesc de către Guvern.

Articolul 26. Atribuții ale autorităților și instituțiilor publice pe perioada stării de alertă

La declararea stării de alertă, autoritățile și instituțiile publice pot fi împuternicite de Guvern:

(1) să utilizeze resursele umane și materiale disponibile ale forțelor armate în sprijinul instituțiilor civile angrenate în managementul crizei, în conformitate cu planurile și legislația în vigoare, atunci când capacitatea instituției principale este depășită și doar pentru:

- a. activități de căutare și salvare a persoanelor;
- b. evacuarea provizorie a persoanelor din zonele ce prezintă pericol pentru viața sau sănătatea lor;
- c. asigurarea respectării regimului de securitate în zonele de iminență sau de declanșare a unor evenimente ce pot pune în pericol viața sau sănătatea persoanelor;
- d. asigurarea implementării măsurilor de ordine publică sau supraveghere a frontierei de stat în sprijinul forțelor Ministerului Afacerilor Interne sau Serviciului de Informații și Securitate.

(2) să utilizeze fondurile de urgență ale Guvernului sau stocuri din rezervele de stat în conformitate cu procedurile prevăzute de legislația în vigoare care reglementează aceste domenii.

(3) să suspende parțial sau total aplicarea oricărui act emis de autoritățile publice centrale sau locale dacă acesta conduce la îngreunarea semnificativă a activităților de răspuns la criză.

(4) să dispună efectuarea de activități necesare de către orice cetățean sau agent economic în scopul asigurării resurselor umane și materiale necesare pentru răspunsul la criză, în următoarele condiții:

- a. dispunerea efectuării de astfel de activități se poate realiza doar atunci când resursele aflate la dispoziția conducătorului operațiilor nu sunt suficiente pentru răspunsul la criză și doar pentru durata minim necesară pentru a preveni, diminua sau lichida consecințele crizei ce pun în pericol sau afectează viața sau sănătatea cetățenilor;
- b. durata maximă pentru efectuarea de activități necesare nu poate depăși, fără acordul persoanei, 60 ore într-o perioadă de 7 zile consecutive și 14 zile consecutive în decurs de o lună;
- c. persoanele care nu posedă abilitățile sau cunoștințele necesare efectuării activităților necesare dispuse trebuie mai întâi pregătite în acest sens;
- d. instituțiile publice trebuie să pună la dispoziția persoanelor care urmează a desfășura activitățile necesare, instrumentele utile desfășurării acestor activități, cu excepția situației când acestea sunt puse la dispoziție voluntar de către cetățeni sau entități economice;
- e. persoanele desemnate conform acestui paragraf le vor fi asigurate pauze adecvate în timpul programului de lucru, pauze de recuperare a capacității de muncă de cel puțin 11 ore neîntrerupte, precum și pauze de 24 de ore neîntrerupte într-o perioadă de 7 zile consecutive;
- f. persoanele desemnate conform acestui paragraf care trebuie să desfășoare activități în afara localității de reședință, trebuie să le fie acordat, la cerere, spații adecvate de cazare.
- g. persoanele și entitățile economice desemnate conform acestui paragraf vor fi compensate corespunzător pentru munca depusă și pentru resursele logistice puse la dispoziție ori consumate ca urmare a desfășurării de activități necesare.

- (5) să stabilească liste de bunuri și/sau servicii de strictă necesitate pentru cetățeni, instituții și autorități publice centrale și locale, precum și pentru agenții economici și reglementarea producției, distribuției, comercializării și prețurilor, în scopul asigurării stabilității sociale.
- (6) să pregătească specialiști care pot sprijini instituțiile și autoritățile publice pentru limitarea sau lichidarea consecințelor crizei în grupuri de lucru sau în centre operaționale.
- (7) să introducă reguli speciale privind admisia, șederea și documentarea străinilor, cu aplicarea și respectarea măsurilor specifice dispuse de către autoritățile competente.

Articolul 27. Categoriile de restricții pe perioada stării de alertă

Pe perioada stării de alertă, pot fi impuse, printre altele, următoarele categorii de restricții:

- (a) un regim special de trecere a frontierei, inclusiv interzicerea părăsirii teritoriului național pentru persoanele care dețin expertiză în anumite domenii necesare rezolvării crizei. La impunerea acestei măsuri, cetățenii cu experiență în domeniu care se află în afara țării pot fi chemați, cu acordul lor, să sprijine autoritățile pentru rezolvarea crizei, cu compensarea financiară corespunzătoare;
- (b) obligativitatea cetățenilor de a deține un act de identitate asupra lor când se află într-un spațiu public, precum și obligativitatea legitimării la solicitarea instituțiilor abilitate, dacă acest lucru este necesar pentru a limita ori contracara efectele unei crize;
- (c) restrângerea temporară a libertății unei persoane sau grup de persoane de a părăsi sau de a se afla într-o anumită zonă ori teritoriu, precum și impunerea unor reguli sau condiții generale privind libertatea de mișcare a persoanelor în spații publice, dacă acest lucru este necesar pentru a limita ori contracara efectele unei crize;
- (d) restrângerea temporară a dreptului de a organiza evenimente sau întruniri publice cu scopul protejării sănătății populației sau pentru a combate o amenințare la adresa ordinii publice ori securității naționale, dacă acest lucru este necesar pentru a limita ori contracara efectele unei crize;
- (e) impunerea obligativității oricăror entități media sau care dețin instrumente de comunicare publică, inclusiv electronice, să publice de îndată, în mod nealterat și fără impunerea de costuri a oricăror mesaje de informare destinate informării populației, dacă acest lucru este necesar pentru a limita ori contracara efectele unei crize;

- (f) restricționarea accesului cetățenilor la servicii de telecomunicații sau doar la o parte a acestor servicii, dacă acest lucru este necesar pentru detectarea sau contracararea unei amenințări semnificative la adresa securității naționale, ordinii constituționale sau care poate afecta în mod grav ordinea publică;
- (g) impunerea obligativității funcționării unor entități economice sau publice în anumite condiții și pe o anumită perioadă, precum și prezența la locul de muncă peste programul normal de lucru pentru angajații din domeniul public sau privat, dacă acest lucru este necesar pentru a limita ori contracara efectele unei crize;
- (h) interzicerea demisiei unor anumite categorii de angajați din autoritățile publice sau entitățile private și dispunerea revenirii obligatorii la locul de muncă din timpul liber dacă acest lucru este necesar pentru a limita sau contracara efectele unei crize;
- (i) modificarea procedurii de numire în funcție și de destituire a conducătorilor agenților economici și ai autorităților și instituțiilor publice;
- (j) impunerea unui regim special de utilizare a spațiului aerian.

Capitolul V

Starea de urgență

Articolul 28. Declararea stării de urgență

- (1) Starea de urgență se declară de către Parlament la propunerea Guvernului sau Președintelui Republicii Moldova la nivel național, în unul sau mai multe unități administrativ-teritoriale sau pe un anumit teritoriu atunci când analiza factorilor de risc indică faptul că limitarea consecințelor crizei este imposibilă fără implementarea unor măsuri de management care implică restrângerea unor drepturi și libertăți individuale prevăzute de prezenta lege, precum și alocarea de resurse suplimentare celor disponibile în mod uzual.
- (2) Starea de urgență se poate declara pe o perioadă de 60 de zile și poate fi prelungită prin hotărâre a Parlamentului, la solicitarea Președintelui Republicii Moldova sau a Guvernului.
- (3) Prevederile articolelor 23, 24, 25, 26, 27 referitoare la starea de alertă se aplica *mutatis-mutandis* stării de urgență.

Articolul 29. Angajamentele internaționale

- (1) În conformitate cu angajamentele internaționale ale Republicii Moldova care rezultă din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în cazul declarării stării de urgență, Parlamentul sau Președintele Republicii Moldova informează, în termen de 3 zile, Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite și Secretarul General al Consiliului Europei asupra restrângerii drepturilor și libertăților cetățenilor, restrângere ce constituie o abatere de la angajamentele care decurg din documentele menționate, precum și asupra volumului și cauzelor acestor restrângeri.
- (2) Parlamentul sau Președintele Republicii Moldova informează, de asemenea, Secretarul General al Organizației Națiunilor Unite și Secretarul General al Consiliului Europei despre ridicarea stării de urgență și despre reluarea aplicării integrale a prevederilor Pactului internațional și ale Convenției europene, menționate la alin.(1).

Articolul 30. Atribuțiile instituțiilor și autorităților publice pe perioada stării de urgență

La declarării stării de urgență, autoritățile și instituțiile publice pot fi împuternicite:

- a) să aplice oricare dintre restricțiile ce se pot impune pe durata stării de alertă;
- b) să achiziționeze bunuri și servicii de către instituții publice fără respectarea procedurilor normale de achiziții, dacă urmare a procesului normal ar întârzia operațiunile de salvare a vieții persoanelor sau de a contracara a unei amenințări iminente la adresa securității naționale. În aceste condiții, instituțiile publice beneficiază de drept de preemțiune asupra tuturor bunurilor sau serviciilor considerate necesare;
- c) să efectueze, conform legii, rechiziția de bunuri în scopul prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor care au impus declararea stării de urgență;
- d) să suspende parțial sau total aplicabilitatea unui act normativ dacă acesta conduce la îngreunarea semnificativă a activităților de răspuns la criză;
- e) să suspende organizarea proceselor electorale de toate tipurilor, inclusiv a referendumurilor republicane și locale.
- f) să solicite cetățenilor prestarea de servicii în interes public.
- g) să modifice procedurilor de numire, suspendare, concediere, eliberare și încetare a raporturilor de muncă sau de serviciu a conducătorilor autorităților și instituțiilor publice, a întreprinderilor de stat și municipale.

- h) să modifice destinația și modul de activitate a entităților publice și private în funcție de necesitățile impuse de răspunsul la criză.

Articolul 31. Restricții pe perioada stării de urgență

Pe perioada stării de urgență, pot fi impuse, printre altele, următoarele categorii de restricții:

- a) oricare din categoriile de restricții ce pot fi impuse pe perioada stării de alertă;
- b) restrângerea libertății de mișcare a populației la nivel național, inclusiv prin impunerea unor reguli sau condiții de a se afla în anumite spații publice;
- c) restricționarea oricăror drepturi și libertăți fundamentale care nu sunt prevăzute de prezenta lege, cu aprobarea Parlamentului, în situația în care oricare alte măsuri au fost epuizate și doar atunci când restrângerea acestora este absolut necesară pentru a contracara o amenințare semnificativă sau înlătura un pericol care afectează sau poate afecta securitatea națională, ordinea constituțională, ordinea publică, economia națională, mediul înconjurător, viața, sănătatea sau proprietatea persoanelor;
- d) suspendarea parțială sau totală a activității economice, non-profit sau politice a unor companii, organizații non-guvernamentale ori partide;
- e) impunerea obligativității pentru anumite entități economice de a opri furnizarea sau de a furniza bunuri și servicii în anumite cantități sau limite, ori respectând anumite condiții speciale, inclusiv în ceea ce privește importul sau exportul, către populație sau instituții publice, dacă acest lucru este necesar pentru a limita ori lichida efectele unei crize;
- f) interzicerea publicării unor informații sub orice formă, în publicații on-line sau fizice, precum și interzicerea sau închiderea unor publicații media ori a oricăror mijloace de diseminare a informațiilor cu scopul contracarării dezinformării;
- g) restricționarea accesului la anumite categorii de informații.
- h) restrângerea dreptului la confidențialitatea comunicațiilor de către instituțiile cu atribuții în domeniul ordinii publice sau securității naționale;
- i) restrângerea dreptului la inviolabilitatea domiciliului și viață privată de către instituțiile cu atribuții în domeniul ordinii publice sau securității naționale, în următoarele condiții: observarea discretă a unei persoane, bun sau locație; identificarea discretă a unei persoane; colectarea de date privind transmiterea unor mesaje prin intermediul unor mijloace de comunicare digitale; pătrunderea discretă în orice încăpere, clădire, teren împrejmuit, vehicul sau sistem IT&C cu scopul colectării

de informații relevante pentru securitatea națională; examinarea în mod secret a unui obiect și, dacă este necesar, alterarea, distrugerea sau înlocuirea acestuia.

Capitolul VI

Comisia Națională de Management a Crizelor

Articolul 32. Înființarea Comisiei Naționale de Management a Crizelor

În scopul îndeplinirii de către autoritățile și instituțiile publice a funcțiilor executive și de dispoziție în vederea gestionării crizelor se instituie Comisia Națională de Management a Crizelor cu rol în definirea efectelor strategice dorite a fi obținute ca rezultat al răspunsului și recuperării după criză, asigurarea deciziei la nivel strategic a instituțiilor publice responsabile de răspunsul și recuperarea după criză, precum și adoptarea de decizii cu caracter excepțional necesare pentru a răspunde la crize.

Articolul 33. Responsabilitățile Comisiei Naționale de Management a Crizelor

Responsabilitățile Comisiei Naționale de Management a Crizelor sunt următoarele:

- a) decide pe baza propunerilor Centrului Național de Management a Crizelor asupra opțiunilor strategice de pregătire sau răspuns la crize iminente sau care s-au manifestat, inclusiv de comunicarea publică.
- b) emite decizii obligatorii pentru conducătorii autorităților și instituțiilor administrației publice centrale și locale, ai agenților economici sau ai altor entități, precum și pentru cetățeni cu scopul asigurării coordonării strategice a pregătirii răspunsului la crize și recuperării după crize.
- c) analizează produsele informative puse la dispoziție de Centrul Național de Management a Crizelor cu privire la riscurile și amenințările identificate sau cu privire la intensitatea, impactul și efectele unei crize manifestate și propune măsuri către Guvern, Președinte, Consiliul Suprem de Securitate sau altor instituții și autorități publice, cu scopul adoptării de decizii sau alocării de resurse suplimentare în vederea prevenirii, reducerii sau eliminării efectelor curente sau potențiale ale crizei.
- d) analizează datele și rapoartele puse la dispoziție de Centrul Național de Management a Crizelor sau transmise de alte instituții publice cu privire la modul în care activitățile de pregătire și răspuns la criză conduc la îndeplinirea efectelor strategice stabilite și emite decizii corective.

Articolul 34. Organizarea Comisiei Naționale de Management a Crizelor

- (1) Comisia Națională de Management a Crizelor este prezidată de Primul-Ministru și este compusă din șeful Centrului Național de Management a Crizelor, conducătorul operațiilor, miniștri și șefi ai autorităților și instituțiilor publice responsabile, în funcție de tipul crizei.
- (2) Comisia Națională de Management a Crizelor se reunește la convocarea Primului-Ministru, ori de câte ori este nevoie și în configurația propusă de acesta, la propunerea oricărui membru al Comisiei.
- (3) Deciziile se iau cu majoritatea membrilor prezenți, iar pentru ca decizia să fie validă, la ședință trebuie să participe cel puțin jumătate din numărul membrilor desemnați.
- (4) Sprijinul logistic și operațional pentru Comisia Națională de Management a Crizelor este asigurat de Secretariatul Centrului Național de Management a Crizelor.

Articolul 35. Managementul crizelor generate de amenințări la adresa securității naționale

În situația în care o criză este generată de o amenințare la adresa securității naționale sau care afectează stabilitatea internă, coordonarea și decizia strategică privind răspunsul integrat necesar pentru contracararea amenințării și lichidării consecințelor crizei revine Consiliului Suprem de Securitate și Președintelui Republicii Moldova.

Articolul 36. Comisiile regionale sau teritoriale de management a situațiilor de criză

- (1) Pentru asigurarea aplicării principiului subsidiarității, la nivel regional și teritorial, se vor înființa Comisii Regionale sau Teritoriale de management a situațiilor de criză, cu rol în pregătirea pentru urgențe și crize, definirea la nivel regional și/sau teritorial a efectelor strategice dorite a fi obținute ca rezultat al răspunsului și recuperării după criză, asigurarea coordonării la nivel strategic a instituțiilor publice locale responsabile de răspunsul și recuperarea după criză, precum și adoptarea de decizii cu caracter excepțional la nivel local necesare pentru a răspunde la crize.
- (2) Se înființează comisii regionale sau teritoriale permanente pentru pregătirea și răspunsul la managementul crizelor, precum și pentru asigurarea cooperării dintre instituțiile principale și de sprijin și administrațiile publice locale.
- (3) Constituirea, componența și regulamentele de funcționare ale acestora se aprobă prin hotărâre de Guvern.
- (4) Responsabilitățile comisiilor teritoriale sau regionale sunt următoarele:

- a) coordonează îndeplinirea funcțiilor de avertizare timpurie, pregătire, răspuns și recuperare după urgențe sau crize de către instituțiile principale, de sprijin și autoritățile locale de la nivel de zonă/regiune, raion, municipiu, oraș și sat;
 - b) transmite propuneri Comisiei Naționale de Management a Crizelor și instituțiilor publice cu privire la avertizare timpurie, pregătire, răspuns și recuperare după urgențe sau crize;
 - c) coordonează activitățile de asigurare a funcționării continue a funcțiilor vitale ale statului în teritoriu;
 - d) aprobă planul pentru exercițiile de management a urgențelor sau crizelor la nivel zonal/regional, teritorial, raional sau local;
 - e) analizează evaluările de risc și planurile de răspuns privind domeniul lor de activitate;
 - f) formează grupuri de lucru permanente și ad-hoc și aprobă regulamentul de procedură al acestora;
 - g) dacă este necesar, înființează subcomisii teritoriale sau sectoriale permanente sau temporare;
 - h) aprobă programul anual de lucru;
 - i) îndeplinește alte funcții privind avertizare timpurie, pregătire, răspuns și recuperare după urgențe sau crize desemnate prin planul de management a crizelor al Guvernului.
- (5) La nivel teritorial, conducerea comisiilor va fi asigurată de către subdiviziunile teritoriale ale instituției principale.
- (6) Înființarea și asigurarea funcționării centrelor operaționale care vor sprijini activitatea comisiilor teritoriale și regionale vor fi asigurate de către Ministerul Afacerilor Interne.

Articolul 37. Comisiile locale de management a situațiilor de criză urgență

- (1) La nivel de municipiu, oraș și sat se înființează comisii locale permanente pentru asigurarea funcției de coordonare pentru avertizarea timpurie, pregătirea, răspunsul și recuperarea după crize sau urgențe.
- (2) Mai multe orașe sau sate pot forma comisii comune locale pentru pregătirea și răspunsul la managementul crizelor.
- (3) Responsabilitățile comisiilor locale sunt:
- a. coordonează îndeplinirea funcțiilor de avertizare timpurie, pregătire, răspuns și recuperare după crize de către instituțiile principale și de sprijin;

- b. transmite anual comisiei teritoriale/regionale un raport al activităților desfășurate în domeniul gestionării crizelor;
- c. îndeplinește alte funcții privind avertizare timpurie, pregătire, răspuns și recuperare după crize desemnate prin planul de management a crizelor al Guvernului

Capitolul VII

Centrul Național de Management al Crizelor

Articolul 38. Înființarea Centrului Național de Management al Crizelor

- (1) Centrul Național de Management al Crizelor (în continuare Centrul) este o autoritate administrativă în subordinea Prim-Ministrului care coordonează la nivel național ansamblul activităților de management a crizelor.
- (2) Centrul este o persoană juridică de drept public, dispune de conturi în Trezorerie, de ștampilă cu imaginea Stemei de Stat a Republicii Moldova și de alte atribute necesare stabilite de legislație pentru funcționare.
- (3) Structura Centrului, precum și alte aspecte de organizare care nu fac obiectul prezentei legi sunt stabilite prin hotărâre de Guvern.

Articolul 39. Organizarea și funcționarea Centrului Național de Management al Crizelor

- (1) Centrul este condus de un director general și de un director general adjunct. Directorul general are funcție de demnitate publică, cu posibilitatea dobândirii și menținerii unui statut special. Directorul general adjunct are statut de funcționar public de rang înalt, cu sau fără statut special.
- (2) Directorul general și directorul general adjunct sunt numiți și eliberați din funcție de către Prim-Ministru, cu avizul obligatoriu al Președintelui Consiliului Suprem de Securitate.
- (3) Mandatul directorului general și al directorului general adjunct este de 5 ani, cu posibilitatea reînnoirii.
- (4) Organizarea internă a Centrului va fi realizată, în principal, pe baza a doi vectori, respectiv planificarea ansamblului de activități de management al crizelor, realizată de o structură de planificare, precum și integrarea informațiilor necesare gestionării crizelor, realizată de o structură de fuziune și analiză de informații.

(5) În cadrul Centrului, se organizează Camera de Criză, cu funcționare permanentă, ce va fi responsabilă de monitorizarea 24/7 a nivelului riscurilor ce pot conduce la manifestarea unei crize, precum și consecințele acesteia și modul de răspuns al autorităților pe perioada crizei.

Articolul 40. Personalul Centrului Național de Management al Crizelor

(1) Centrul beneficiază de personal propriu și personal detașat. Funcțiile de execuție sunt funcții asimilate funcționarilor publici și se ocupă prin concurs, transfer sau prin detașarea din rândul funcționarilor publici, a funcționarilor publici cu statut special, a ofițerilor de informații și securitate și a cadrelor militare.

(2) Plata personalului detașat se asigură fie de către instituția trimițătoare, fie de către Centru, în baza opțiunii de salarizare mai favorabile.

(3) Cu sprijinul instituțiilor principale, directorul general identifică în cadrul autorităților publice personal specializat ce poate sprijini Centrul și include persoanele identificate pe liste de rezervă constituite la nivelul autorităților publice, în scopul detașării la nevoie, în cadrul Centrului. Centrul asigură testarea și pregătirea acestora.

(4) Când directorul general constată necesitatea de creștere a capacității operaționale a Centrului sau nevoia de expertiză suplimentară, acesta poate solicita instituțiilor publice detașarea pe o perioadă de cel puțin 1 an, cu posibilitate reînnoirii până la 5 ani, a oricărui expert de pe lista de rezervă.

(5) La solicitarea directorului general, instituțiile publice, dacă avizează pozitiv solicitarea, au obligația ca în termen de 5 zile lucrătoare să detașeze expertul în cadrul Centrului.

(6) În cazul în care o instituție publică apreciază că nu avizează pozitiv detașarea personalului solicitat de directorul general, acesta se poate adresa șefului Cancelariei de Stat, care va dispune asupra oportunității detașării.

(7) De la constatarea unei situații de criză și până la încetarea acesteia, directorul general poate solicita detașarea oricăror persoane aflate pe lista de rezervă fără acordul instituțiilor deținătoare și fără acordul persoanelor detașate. Durata detașării nu se va extinde mai mult decât este necesar pentru a răspunde la criză.

Articolul 41. Finanțarea Centrului Național de Management al Crizelor

(1) Bugetul Centrului se elaborează, se aprobă și se administrează conform principiilor, regulilor și procedurilor prevăzute de legislația bugetară

(2) Finanțarea activității Centrului se efectuează din:

- a) alocații de la bugetul de stat
- b) mijloace financiare alocate de partenerii de cooperare și dezvoltare, inclusiv prin programe de asistență financiară externă sau alte instrumente
- c) alte surse.

(3) Mijloacele financiare de la bugetul de stat puse la dispoziția Centrului trebuie să asigure buna funcționare a acestuia în parametrii prevăzuți de prezenta lege.

(4) Mijloacele financiare nevalorificate pe parcursul anului curent, cu excepția celor alocate de la bugetul de stat, se transferă spre utilizare în anul următor, conform bugetului aprobat al Centrului pentru anul respectiv.

Articolul 42. Sediul și dotarea tehnică și materială a Centrului

(1) La intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va pune la dispoziția Centrului un imobil corespunzător pentru îndeplinirea în bune condiții a atribuțiilor sale.

(2) Dotarea tehnică și materială a Centrului se realizează din contul mijloacelor bugetului de stat și al altor surse legale, inclusiv din sprijin de la partenerii de cooperare și dezvoltare.

(2) Bunurile Centrului, inclusiv clădirile, construcțiile, utilajele, create sau care vor fi create, procurate sau care vor fi procurate din contul mijloacelor bugetului de stat, precum și al altor mijloace legale, sunt bunuri proprietate publică.

(3) Bunurile Centrului se administrează în conformitate cu prevederile legale în vigoare.

Articolul 43. Platforma Națională de Răspuns la Criză

(1) Centrul înființează și menține operațională Platforma Națională de Răspuns la Criză, constituită ca centru operațional, fără activitate permanentă, ce poate fi activat la constatarea iminenței sau manifestării unei crize.

(2) Platforma Națională de Răspuns la Criză este o structură care se activează la constatarea unei crize prin decizia Primului-Ministru și este compusă din experți detașați de la instituțiile angajate în managementul crizei.

(3) La activarea Platformei Naționale de Răspuns la Criză, la decizia conducătorului operațiilor sau a directorului general, anumite posturi pot fi ocupate în mod temporar de experți din mediul privat, academic sau societate civilă, ce posedă expertiza necesară sprijinirii eforturilor de răspuns la criză.

(4) Regulamentul de funcționare al Platformei Naționale de Răspuns la Criză se aprobă prin hotărâre a Guvernului.

Articolul 44. Competențele Centrului în faza de prevenire și pregătire pentru crize
Competențele Centrului în faza de prevenire și pregătire pentru crize sunt, printre altele, următoarele:

- a) colectează în mod permanent de la instituțiile publice informații cu privire la riscurile generate de pericole sau de amenințări la adresa ordinii publice și/sau securității naționale, analizează și informează Prim-Ministrul, Președintele Republicii Moldova, Comisia Națională de Management a Crizelor, precum și Consiliul Suprem de Securitate cu aspecte relevante procesului decizional, inclusiv cu privire la nivelul acestora, perspective de evoluție pe termen lung, potențialul de manifestare, impactul preconizat și măsuri recomandate de prevenție sau de răspuns;
- b) sprijină direct Consiliul Suprem de Securitate în activitatea de planificare a priorităților naționale de informații pentru securitate națională și asigură implementarea planurilor și deciziilor aferente;
- c) sprijină direct Consiliul Suprem de Securitate în activitatea de elaborare a strategiilor, planurilor și opțiunilor de pregătire pentru crize generate de amenințări la adresa securității naționale;
- d) informează Prim-Ministrul, Președintele Republicii Moldova, Comisia Națională de Management a Crizelor și Consiliul Suprem de Securitate cu privire la manifestarea sau iminența manifestării unor crize și propune opțiuni strategice de răspuns;
- e) coordonează mecanismul de întocmire și actualizare a Registrului Național de Riscuri și întocmește evaluarea națională de risc;
- f) coordonează procesul de întocmire a planurilor naționale de management a crizelor;
- g) sprijină Guvernul în întocmirea planurilor de management a urgențelor și crizelor.
- h) propune Guvernului politici publice sau adoptarea de acte normative în domeniul gestionării crizelor;
- i) întocmește anual o evaluare națională privind stadiul pregătirii instituțiilor publice pentru managementul crizelor;
- j) asigură funcțiile de standardizare, coordonare, îndrumare și verificare a procesului de pregătire pentru crize a instituțiilor publice, inclusiv în ceea ce privește avertizarea timpurie, colectarea, analiza și diseminarea informațiilor;

- k) asigură managementul sistemului național de avertizare instituțională în caz de criză;
- l) înființează Platforma Națională de Răspuns la Crize ce poate fi activată în cazul manifestării unor crize pentru a facilita coordonarea și conducerea operațiilor la nivel național de către instituția principală în cooperare cu instituțiile de sprijin;
- m) înființează și gestionează lista de rezervă cu experți din mediul public, privat și academic ce pot contribui la managementul urgențelor sau crizelor;
- n) organizează independent sau în cooperare cu alte instituții publice module de pregătire standardizate în domeniul gestionării urgențelor sau crizelor, asigurând instruirea continuă a persoanelor implicate în prevenire, management și răspunsul la situații de crize;
- o) întocmește programul național de exerciții în domeniul gestionării crizelor și organizează sau oferă suport instituțiilor publice care organizează exerciții naționale în domeniul gestionării crizelor;
- p) convoacă, facilitează și coordonează reuniuni de lucru regulate cu reprezentanți ai instituțiilor publice, la nivel de experți și factori decizionali, pe probleme de pregătire și avertizare timpurie pentru criză, inclusiv în ceea ce privește crize ce pot fi generate de amenințări la adresa securității naționale, sub coordonarea Consiliului Suprem de Securitate.
- q) centralizează și organizează rețeaua națională a punctelor de contact pentru solicitarea de sprijin internațional în situații de criză.

Articolul 45. Competențele Centrului în faza de răspuns la crize și recuperare după crize

Competențele Centrului în faza de răspuns la crize și recuperare după crize sunt, printre altele, următoarele:

- a) monitorizează prin intermediul sistemului național de avertizare instituțională modul de evoluție a riscurilor ce pot genera crize, analizează alertele, informațiile și propunerile transmise de instituțiile publice și înștiințează de îndată pe Primul-Ministru, Președintele Republicii Moldova și instituțiile publice responsabile cu privire la manifestarea sau iminența manifestării unei crize;
- b) propune Primului-Ministru activarea Platformei Naționale de Răspuns la Crize, numirea conducătorului operațiilor și/sau declararea stării de alertă;

- c) în situația în care se impune, propune Primului-Ministru solicitarea declarării stării de urgență ca urmare a unei crize generate de pericol sau propune Președintelui Republicii Moldova solicitarea declarării stării de urgență ca urmare a unei crize generate de o amenințare la adresa securității naționale sau ordinii publice, în coordonare cu Consiliul Suprem de Securitate;
- d) colectează informații de la instituțiile publice privind intensitatea, impactul, consecințele și perspectivele de evoluție ale crizei în scopul întocmirii imaginii situaționale integrate, informează Prim-Ministrul, Președintele Republicii Moldova, Comisia Națională de Management a Crizelor și Consiliului Suprem de Securitate și propune acestora opțiuni strategice de răspuns;
- e) asigură funcționarea Platformei Naționale de Răspuns la Crize și sprijină conducătorului operațiilor în conducerea și coordonarea la nivel național a răspunsului la criză;
- f) supraveghează modul de acțiune pentru răspuns la criză, întocmește rapoarte către Prim-Ministru, Președintele Republicii Moldova și Comisia Națională de Management a Crizelor și propune măsuri corective dacă este cazul;
- g) supraveghează activitatea conducătorului operațiilor și se asigură că activitatea de coordonare pentru managementul crizei și implementarea deciziilor aferente se realizează în mod oportun și coerent;
- h) analizează cererile instituției principale sau a celor de sprijin pentru alocarea de resurse materiale sau umane suplimentare și se asigură, dacă consideră necesar, de alocarea acestora, fie direct, fie în cooperare cu instituțiile responsabile;
- i) colectează informații de la instituțiile publice privind consecințele crizei, precum și cu privire la modul de intervenție al autorităților, informează Prim-Ministrul, Președintele Republicii Moldova, Comisia Națională de Management a Crizelor și Consiliului Suprem de Securitate și propune acestora măsuri de revenire la starea de normalitate;
- j) supraveghează procesul de implementare a lecțiilor identificate ca urmare a răspunsului la criză;
- k) colectează de la instituția principală propunerile privind acordarea de ajutoare sau compensări pentru persoanele sau entitățile economice afectate în mod direct și substanțial de criză și propune Guvernului, autorităților publice și/sau Comisiei Naționale de Management a Crizelor, după caz, implementarea de soluții corespunzătoare.

- l) convoacă, facilitează și coordonează reuniuni de lucru regulate cu reprezentanți ai instituțiilor publice, la nivel de experți și factori decizionali, pentru asigurarea coordonării unor măsuri de contracarare a amenințărilor la adresa securității naționale.
- m) sprijină direct Consiliul Suprem de Securitate în activitatea de implementare a opțiunilor de răspuns la crize generate de amenințări la adresa securității naționale;

Articolul 46. Mecanismul de constatare a unei situații de criză

Mecanismul de constatare a unei situații de criză este următorul:

- (1) Toate instituțiile publice vor fi conectate la sistemul național de avertizare instituțională și au obligația monitorizării situațiilor de risc ce pot conduce la manifestarea unei urgențe sau crize.
- (2) La identificarea unor informații cu privire la manifestarea sau iminența manifestării unei crize, punctul de contact disponibil 24/7 pe problematica gestionării urgențelor și crizelor din cadrul instituției care a luat la cunoștință de informațiile respective, informează, de îndată, punctul de contact disponibil 24/7 pe problematica gestionării urgențelor și crizelor ierarhic superior și Camera de Criză a Centrului Național de Management al Crizelor.
- (3) Punctul de contact disponibil 24/7 pe problematica gestionării urgențelor și crizelor din cadrul instituțiilor și autorităților publice responsabile cu managementul situațiilor de criză informează de îndată toate instituțiile de sprijin și comunică Camerei de Criză primele măsuri luate pentru răspunsul la criză.
- (4) La oricare moment, instituțiile principale sau de sprijin pot solicita Camerei de Criză activarea Platformei Naționale de Răspuns la Criză, desemnarea unui conducător al operațiilor și, după caz, luarea primelor decizii strategice pentru a răspunde la criză.
- (5) Pe baza informațiilor primite, Camera de Criză informează concomitent pe directorul și directorul adjunct al Centrului și propune, dacă este cazul, constatarea unei situații de criză, activarea Platformei Naționale de Răspuns la Criză, numirea conducătorului operațiilor și, după caz, luarea primelor decizii la nivel strategic pentru a răspunde la criză.
- (6) Camera de Criză va proceda la completarea informațiilor primite prin solicitări suplimentare adresate instituțiilor publice sau private care dețin sau au responsabilitatea colectării acestora.

(7) Dacă din informațiile deținute la nivelul celulei de informații integrare a Centrului se constată iminența sau declanșarea unei crize, Camera de Criză poate proceda la completarea informațiilor și/sau informarea directorului general și a adjunctului Centrului în scopul propunerii constatării stării de criză, activării Platformei Naționale de Răspuns la Criză, desemnării unui conducător al operațiilor și, după caz, luarea primelor decizii la nivel strategic pentru a răspunde la criză.

(8) Directorul general al Centrului informează de îndată pe Primul-Ministru și pe Președintele Republicii Moldova.

(9) Primul-Ministrul poate decide, după caz, constatarea unei situații de criză, activarea Platformei Naționale de Management a Crizei, numirea conducătorului operațiilor și/sau convocarea Comisiei Naționale de Management a Crizelor.

(10) Dacă situația de criză este generată de o amenințare la adresa securității naționale sau ordinii publice, Președintele Republicii Moldova poate dispune convocarea Consiliului Suprem de Securitate pentru a discuta și trasa direcțiile strategice necesare neutralizării amenințărilor identificate.

(11) Camera de Criză informează prin sistemul național de avertizare instituțională toate instituțiile relevante, inclusiv pe Președintele Republicii Moldova, cu privire la deciziile luate de Prim-Ministru.

Capitol VIII

Dispoziții finale și tranzitorii

Articolul 47. Monitorizarea

- (1) Centrul Național de Management al Crizelor are responsabilitatea verificării respectării prevederilor legale care revin fiecărei instituții cu atribuții în managementul crizelor.
- (2) Centrul Național de Management al Crizelor întocmește anual rapoarte cu privire la stadiul pregătirii instituțiilor publice în managementul situațiilor de criză.
- (3) Centrul Național de Management al Crizelor sesizează autoritățile competente în domeniu în cazul constatării unor deficiențe în aplicarea prevederilor prezentei legi.

Articolul 48. Consecințele încălcării dispozițiilor prezentei legi

- (1) Nerespectarea dispozițiilor prezentei legi atrage răspunderea administrativă, civilă și penală conform normelor legale în vigoare.

(2) Autoritățile competente vor impune contravenții și sancțiuni pentru persoane fizice și juridice care nu îndeplinesc obligațiile prevăzute în prezenta lege, cu luarea în considerare a unui spor de cel puțin a unei treimi din quantumul stabilit pentru fapta care atrage răspunderea administrativă, civilă și penală.

Articolul 49. Alocatii bugetare

Activitățile instituțiilor publice de prevenire, pregătire, răspuns și recuperare după criză se finanțează de la bugetul de stat, bugetele locale și alte surse legale de finanțare prin constituirea unor alocatii bugetare pentru scopuri specifice acestui domeniu.

Articolul 50. Modificarea altor acte normative

(1) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă dispozițiile referitoare la regimul stării de urgență din cadrul *Legii nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război (Monitorul Oficial al R. Moldova nr.132-137/696 din 06.08.2004)*

(2) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă dispozițiile referitoare la Comisia pentru Situații Excepționale prevăzute la art 17, alin (1) din *Legea 271/1994 privind protecția civilă (Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 20 din 29.12.1994)*

(3) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă art. 55, alin (1), punctul 1), 2), 3) din *Legea nr. 9/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice (Monitorul Oficial al R. Moldova nr. 67 din 03.04.2009)*

(4) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, instituțiile și autoritățile implicate în managementul situațiilor de criză își vor actualiza legislația specifică în conformitate cu prevederile prezentei legi.

Articolul 51. Dispoziții finale

(1) Prezenta lege intră în vigoare în data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Guvernul, în termen de cel mult 1 an, de la data intrării în vigoare a prezentei legi, va elabora actele normative necesare pentru implementarea prezentei legi și va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(3) În termen de 12 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Ministerul Afacerilor Interne propune un proiect de hotărâre de Guvern care să reglementeze modul de organizare și funcționare a comisiilor regionale și/sau teritoriale și locale de management a situațiilor de criză. Până la înființarea acestor comisii, precum și a centrelor

operaționale de suport aferente pentru managementul situațiilor de criză, rămân în vigoare dispozițiile legale referitoare la managementul situațiilor excepționale.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul legii privind managementul situațiilor de criză

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul Legii privind managementul situațiilor de criză constituie o inițiativă legislativă a unui grup de deputați în Parlamentul Republicii Moldova.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul Legii privind managementul situațiilor de criză este elaborat în baza obligațiilor Republicii Moldova de a-și consolida capacitatea instituțională în materie de prevenire, pregătire, răspuns și recuperare la și după situații de criză, în concordanță cu standardele internaționale și angajamentele asumate prin tratate internaționale, inclusiv cele ce decurg din Acordul de Asociere RM-UE, Parteneriatul Estic și din cadrul de cooperare cu ONU, NATO și alte organisme internaționale.

Necesitatea acestui proiect reiese din lipsa unui cadru juridic integrat care să reglementeze unitar întregul ciclu de management al crizelor, de la prevenire și avertizarea timpurie până la revenirea la normalitate și recuperarea post situație de criză, precum și din necesitatea armonizării cadrului normativ național cu bunele practici și standarde europene, reflectate în documentele relevante ale Uniunii Europene, cum ar fi recomandările din Analiza de Impact a UE privind reziliența și răspunsul la situații de urgență sau jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Totodată, proiectul este elaborat din inițiativa autorităților competente pentru soluționarea lacunelor legislative identificate în reglementările existente, precum și ca răspuns la disfuncționalitățile semnalate în contextul gestionării unor crize recente (inclusiv pandemii, situații de urgență climatică sau conflicte regionale).

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

În prezent, Republica Moldova nu dispune de un sistem normativ integrat pentru gestionarea situațiilor de criză, intervențiile fiind reglementate fragmentar, printr-o serie de acte normative dispersate care nu asigură întotdeauna o abordare coerentă, predictibilă și eficientă. Lipsa unui cadru legislativ unitar limitează capacitatea instituțiilor de a coopera operativ și de a acționa rapid în cazul unor amenințări complexe, cu impact sistemic (ex. energetic, sanitar, economic sau de securitate).

Printre deficiențele identificate în cadrul legislativ actual se numără:

- absența unei metodologii uniforme de evaluare a riscurilor la nivel național și sectorial;
- lipsa de claritate în atribuirea responsabilităților între instituțiile principale și cele de sprijin în gestionarea unor situații de criză;
- absența unui for decizional și a unei instituții distincte care să preia întreagă responsabilitate de coordonare a managementului crizelor, dar în special pe cea de prevenire și pregătire pentru situații de criză, dar și pe cea de coordonare în timpul răspunsului la criză și care să extragă lecții de învățat în mod sistematic și cu impact eficient de recuperare;
- inexistența unui mecanism formal de coordonare interinstituțională pe timpul gestionării unei crize;
- necesitatea unei clarități legislative privind responsabilitățile instituțiilor și autorităților publice centrale și locale, a operatorilor economici, a organizațiilor necomerciale și a populației în asigurarea prevenirii, pregătirii, răspunsului și recuperării în situații de criză;
- actualizarea și modernizarea legislației privind starea de alertă și starea de urgență pe care o situație de criză o poate declanșa;
- actualizarea glosarului terminologic în acord cu cel al UE, ONU sau a altor organizații internaționale;
- implementarea conceptelor și principiilor moderne privind continuitatea guvernării, a activităților și a funcțiilor vitale ale statului în cadrul gestionării unor situații de criză.

În elaborarea proiectului au fost analizate modele legislative și operaționale din state membre ale UE (ex. România, Estonia, Lituania), precum și recomandările formulate de organizații internaționale - ONU, NATO și OECD. Documentarea a inclus analiza studiilor și rapoartelor privind guvernarea crizelor, capacitatea societății de a face față crizelor și riscurile transfrontaliere.

În mod specific, proiectul transpune recomandările din cadrul comunicării Comisiei Europene privind Pregătirea și Răspunsul la Crize și prevederile Acordului de Asociere în ceea ce privește cooperarea în domeniul protecției civile și al securității.

De asemenea, proiectul urmărește să instituie o structură coerentă a etapelor de management al crizelor (prevenire, pregătire, răspuns, recuperare), responsabilități clare pentru toate entitățile implicate (publice și private), precum și standarde moderne de funcționare pentru centrele de coordonare și comunicare operativă în situații de criză.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivul principal al proiectului de lege este crearea unui cadru juridic integrat, modern și funcțional pentru *prevenirea, pregătirea, răspunsul și recuperarea* în cazul apariției situațiilor de criză, în scopul protejării vieții și sănătății populației, a proprietății, a ordinii publice, securității naționale și a funcțiilor vitale ale funcționării statului.

Proiectul de lege urmărește instituirea unui sistem național de management integrat al crizelor, prin definirea clară a rolurilor, responsabilităților și a mecanismelor de coordonare interinstituțională. În acest sens, este propusă crearea *Centrului Național de Management al Crizelor*, care va acționa ca structură de coordonare strategică și operativă, având rolul de a asigura un răspuns unitar și eficient în situații de criză, împreună cu forul decizional guvernamental - *Comisia Națională de Management a Crizelor*. Totodată, proiectul prevede elaborarea și implementarea Planului Național de Management al Crizelor, care va deveni un instrument obligatoriu pentru toate entitățile relevante implicate în proces. Un alt element esențial îl constituie reglementarea etapelor esențiale ale intervenției, de la prevenire și pregătire, până la răspunsul propriu-zis, recuperare și analiza post-criză.

Prin acest cadru normativ, se propune integrarea activă a instituțiilor private, a operatorilor economici și a organizațiilor neguvernamentale în toate fazele gestionării crizelor, în vederea asigurării unei reacții cuprinzătoare și coerente, în deplin acord cu principiile *whole of the government and whole of the society approach*. De asemenea, se are în vedere implementarea unui sistem de avertizare timpurie și de comunicare strategică în timpul și după criză. Totodată, proiectul introduce *regimul stării de alertă*, oferind posibilitatea instituirii de măsuri restrictive temporare, în condiții de legalitate, proporționalitate și necesitate, pentru a preveni sau limita efectele unor crize și actualizează *regimul stării de urgență* din *Legea nr.212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război*.

Elementele de noutate ale proiectului includ:

- abordarea holistică și ciclică a crizei, de la prevenție și avertizare timpurie la asumarea lecțiilor de învățat, în cadrul celor 4 etape ale managementului unui crize expres dezvoltate;

- introducerea registrului național al riscurilor, actualizat periodic;
- instituționalizarea Centrelor Operaționale de Coordonare (COC) pentru gestionarea crizelor și a punctelor de contact 24/7;
- reglementarea nivelurilor de comandă (strategic, operațional, tactic), desemnarea și responsabilitățile clare ale conducătorului operațiunilor și al intervenției, precum și ale instituțiilor principale și a celor de sprijin în gestionarea unei situații de criză;
- responsabilitatea operatorilor economici, a agenților necomerciali și a altor entități în îndeplinirea unor activități de pregătire pentru situații de criză;
- posibilitatea utilizării resurselor forțelor armate în sprijinul autorităților civile, în condiții clar reglementate;
- includerea expresă a măsurilor de evacuare, stabilizare, transparență informațională și protecția drepturilor fundamentale în timpul crizelor;
- cooperarea, prin parteneriate internaționale, în vederea modernizării cadrului legislativ și instituțional al managementului situațiilor de criză

Rezultatele scontate în urma adoptării și implementării legii vizează, în primul rând, instituirea până la finalul anului 2025, a Centrului National de Management al Crizelor, iar în marja unui an calendaristic, completarea întregului cadru legislativ secundar, pentru a asigura operaționalizarea întregii arhitecturi de management al crizelor. În ansamblu, se dublează eficiența răspunsului integrat în gestionarea crizelor.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

În procesul elaborării proiectului au fost analizate mai multe opțiuni alternative. Prima a fost aplicarea legislației existente, prin îmbunătățirea cooperării dintre instituții și modificarea unor acte normative separate. Această opțiune s-a dovedit inefficientă, deoarece unele atribuții se suprapun, iar lipsa unui sistem clar de coordonare face dificilă intervenția rapidă și unitară.

A doua opțiune a fost desfășurarea de campanii de informare și instruire, fără schimbări normative. Totuși, fără un cadru legal clar, aceste măsuri nu pot asigura un răspuns eficient în criză. De asemenea, a fost analizată posibilitatea reglementării doar pentru anumite tipuri de crize, sectorial, însă această abordare ar duce la soluții greu de aplicat în situații complexe.

Astfel, dacă nu se intervine printr-o lege nouă, modernă și integratoare, există riscul ca deciziile să fie necoordonate pe timpul unei crize, resursele necesare să nu poată fi mobilizate la timp, cu efecte grave asupra populației și a bunurilor materiale ce trebuie protejate, iar autoritățile și instituțiile publice centrale și locale să nu fie pregătite pentru a face față gestionării unei crize. În plus, Republica Moldova riscă să nu își îndeplinească angajamentele față de Uniunea Europeană și partenerii internaționali.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Adoptarea proiectului de lege va avea un impact semnificativ asupra modului în care instituțiile publice vor gestiona situațiile de criză. Aceste măsuri vor permite o coordonare mai eficientă, o comunicare mai rapidă și o reacție mai bine organizată, sub o coordonare eficientă a Comisiei și a Centrului Național de Management al Crizelor.

Pe termen scurt, va fi necesară adaptarea structurii instituționale existente, însă pe termen mediu și lung se preconizează o îmbunătățire vizibilă a capacității administrației publice de a răspunde la crize complexe, reducând riscurile și costurile acestora.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea legii va necesita alocări bugetare pentru funcționarea Centrului Național de Management al Crizelor, pentru instruirea personalului, dezvoltarea sistemelor de avertizare timpurie, comunicare strategică și dotarea centrelor de coordonare. Costurile vor fi reflectate etapizat în cadrul bugetar pe termen mediu și pot fi susținute parțial din fonduri externe, inclusiv din asistența oferită de partenerii de dezvoltare.

Se vor explora totodată posibilități de realocare a resurselor din bugetele existente, în special în contextul creării unui sistem eficient și preventiv care poate reduce costurile viitoare ale intervențiilor în caz de criză.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Sectorul privat va fi implicat în mod activ în procesul de pregătire pentru gestionarea crizelor.

Operatorii economici vor avea obligația să elaboreze planuri proprii de acțiune, să desemneze puncte de contact și să colaboreze cu autoritățile în caz de criză. Costurile de conformare vor fi proporționale cu dimensiunea și natura activităților desfășurate. De asemenea, parteneriatele public-private vor contribui la asigurarea bunurilor și serviciilor esențiale în caz de criză. În ansamblu, legea urmărește o colaborare echilibrată între sectorul public și cel privat, fără a introduce sarcini administrative disproporționate.

4.4. Impactul social

Proiectul de lege are un impact social pozitiv, vizând protejarea vieții și sănătății populației în situații de criză. Grupurile vulnerabile vor beneficia de măsuri mai rapide și mai bine coordonate de sprijin, iar populația va avea acces la informații clare și actualizate în timp util. Pe termen mediu și lung, se așteaptă o creștere a încrederii în instituțiile publice, o mai bună protecție socială în caz de urgență și o reducere a efectelor negative asupra calității vieții. Nu au fost identificate riscuri semnificative de discriminare. Dimpotrivă, proiectul contribuie la eliminarea inegalităților în accesul la protecție și sprijin în context de criză.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Aplicarea legii poate implica prelucrarea unor date cu caracter personal, în special în contextul avertizărilor, evacuărilor, acordării ajutorului de urgență sau monitorizării riscurilor. Prelucrarea se va realiza doar în scopuri legitime, în conformitate cu legislația privind protecția datelor. Operatorii autorizați vor respecta obligațiile privind confidențialitatea, durata stocării și accesul la date. Se vor aplica garanții clare pentru prevenirea abuzurilor, inclusiv prin audituri și supravegherea activităților de prelucrare.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Legea promovează egalitatea de tratament și vizează protejarea tuturor persoanelor, indiferent de sex, gen sau alte criterii. Nu sunt prevăzute măsuri care să favorizeze direct un anumit grup, însă cadrul general este construit astfel încât să prevină orice formă de discriminare. Prin asigurarea unui răspuns echitabil în criză și prin acces egal la informații și sprijin, actul normativ contribuie la consolidarea echității sociale și de gen.

4.5. Impactul asupra mediului

Deși obiectul principal al proiectului nu este cel de mediu, implementarea sa poate avea efecte pozitive indirecte asupra protecției acestuia. Prin prevenirea și gestionarea eficientă a crizelor de mediu (ex. poluare, dezastre naturale, secetă), legea contribuie la reducerea impactului asupra ecosistemelor și a resurselor naturale. De asemenea, planurile de răspuns vor include măsuri pentru limitarea daunelor ecologice și restabilirea echilibrului după crize.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Adoptarea legii va contribui la modernizarea administrației publice, la consolidarea culturii de prevenire și la întărirea securității naționale. Se așteaptă o îmbunătățire a rezilienței instituționale, o creștere a capacității de reacție în situații complexe, precum și un impact pozitiv asupra incluziunii sociale, prin reducerea expunerii categoriilor vulnerabile la efectele negative ale crizelor. De asemenea, legea

susține digitalizarea prin promovarea sistemelor de monitorizare, alertare și comunicare integrate.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul legii privind managementul situațiilor de criză este compatibil cu legislația Uniunii Europene și contribuie la alinierea Republicii Moldova la standardele și cerințele europene în materie de protecție civilă, securitate națională și gestionare a situațiilor de urgență și criză.

Actul normativ nu transpune în mod direct un act juridic al UE obligatoriu pentru Republica Moldova, însă urmărește crearea cadrului național necesar pentru implementarea dispozițiilor relevante ale legislației europene, în special în contextul angajamentelor asumate prin Acordul de Asociere RM–UE și în conformitate cu bunele practici promovate la nivelul statelor membre.

Proiectul urmărește alinierea la obiectivele actelor juridice relevante ale Uniunii Europene, în special la dispozițiile și recomandările din Decizia nr. 1313/2013/UE privind mecanismul de protecție civilă al Uniunii, precum și Strategia UE privind reziliența critică (2022). Aceste documente vizează consolidarea capacității de reacție la nivel național și european, îmbunătățirea coordonării între actorii publici și privați, precum și dezvoltarea unui cadru juridic coerent pentru prevenirea și gestionarea situațiilor de criză.

Transpunerea este realizată într-o manieră selectivă, având în vedere că actele juridice menționate nu sunt obligatorii pentru statele terțe, însă oferă orientări importante pentru armonizarea voluntară cu standardele europene. Proiectul de lege include prevederi care reflectă principiile, structura funcțională și abordarea sistemică recomandate la nivelul Uniunii Europene, adaptate specificului instituțional al Republicii Moldova.

Totodată, proiectul conține reglementări care depășesc cerințele minime prevăzute de legislația europeană, acestea fiind justificate prin necesitatea de a crea un cadru funcțional adaptat realităților și riscurilor naționale. Printre aceste reglementări se numără instituționalizarea unui centru național dedicat coordonării crizelor, stabilirea unor niveluri clare de comandă și coordonare, precum și introducerea regimului stării de alertă, toate acestea având scopul de a permite intervenții rapide și eficiente în contextul unor crize sistemice.

5.2. Măsurile normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Proiectul de lege creează cadrul juridic necesar pentru punerea în aplicare a unor acte relevante ale Uniunii Europene, inclusiv Decizia nr. 1313/2013/UE privind mecanismul de protecție civilă al Uniunii, consolidată prin Regulamentul (UE) 2021/836, Strategia UE privind reziliența critică (COM(2022) 242 final), precum și Comunicarea Comisiei „Construirea unei Uniuni a Rezilienței”, alături de alte documente orientative privind capacitatea de reacție și protejarea populației în situații de criză.

Aprobarea proiectului este necesară pentru a asigura conformitatea cu angajamentele asumate de Republica Moldova în cadrul Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană în domeniul protecției civile și al cooperării în caz de urgență. Totodată, actul normativ contribuie la dezvoltarea unui sistem național de gestionare a crizelor eficient și coerent, construit pe principii de interoperabilitate, subsidiaritate și claritate juridică, conforme cu standardele europene.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Potrivit Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, proiectul va fi supus consultărilor publice cu părțile interesate și publicul larg, prin intermediul consultărilor publice pe platforma parlamentară.

7. Concluziile expertizelor

În condițiile art. 36-37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, după etapa avizării și consultării publice, proiectul de lege urmează a fi remis Centrului Național Anticorupție pentru expertiză anticorupție și Ministerului Justiției, pentru expertiză juridică. Rezultatele acestor expertize urmează a fi completate în compartimentul referit.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

În vederea asigurării aplicabilității și coerenței proiectului legii privind managementul situațiilor de criză în cadrul legislativ național, se impune modificarea și completarea mai multor acte normative, care reglementează domenii conexe intervenției în situații de urgență, protecției civile, gestionării resurselor strategice și funcționării serviciilor esențiale.

Printre actele normative ce urmează a fi modificate se numără:

- Legea nr. 93/2007 privind Inspectoratul General pentru Situații de Urgență;
- Legea nr. 271/1994 cu privire la protecția civilă;

- Legea nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război;
- Legea nr. 104/2020 cu privire la rezervele de stat și de mobilizare;
- Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică;
- Legea nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale;
- Legea nr. 267/1994 privind apărarea împotriva incendiilor;
- Legea nr. 436/2006 privind administrația publică locală;
- Legea nr. 10/2009 privind supravegherea de stat a sănătății publice;
- Codul muncii al Republicii Moldova nr. 154/2003;
- Codul electoral nr. 325/2022, etc.

Modificările propuse vizează, în principal, înlocuirea referințelor la Comisia pentru Situații Excepționale cu denumirea și structura noii **Comisii Naționale de Management a Crizelor**, redefinirea rolurilor instituționale, actualizarea procedurilor de coordonare și intervenție. Totodată, urmează a fi adoptate acte normative secundare necesare pentru implementarea prevederilor noii legi, inclusiv:

- Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale de Management a Crizelor;
- Regulamentul de organizare și funcționare a Centrului Național de Management al Crizelor;
- Procedurile operaționale standard pentru coordonarea intervențiilor;
- Metodologia privind elaborarea Planului Național de Management al Crizelor, a Evaluării Naționale a Riscurilor etc;
- Instrucțiuni privind colaborarea cu sectorul privat, etc.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea prevederilor proiectului de lege privind managementul situațiilor de criză va fi realizată gradual, cu implicarea autorităților responsabile, în baza atribuțiilor legale și a competențelor operaționale. Autoritatea principală responsabilă de implementare este **Comisia Națională de Management a Crizei**, sprijinită de **Centrul Național de Management al Crizelor**, care va acționa ca structură de coordonare permanentă la nivel strategic și operativ.

Pentru punerea în aplicare a noii legi, este necesară consolidarea capacităților instituționale existente, inclusiv prin alocarea resurselor financiare în bugetele anuale, instruirea personalului, elaborarea metodologiilor de intervenție și dezvoltarea sistemelor informatice de coordonare și avertizare. Capacitățile materiale și umane vor fi dezvoltate

progresiv, prin utilizarea instrumentelor naționale, dar și cu sprijinul partenerilor de dezvoltare, inclusiv prin proiecte de asistență tehnică și instruire.

Monitorizarea implementării prevederilor va fi realizată de către instituțiile implicate în gestionarea crizelor. Performanța actului normativ va fi evaluată anual, pe baza unor indicatori de rezultat și de impact, stabiliți prin regulament, care vor viza, printre altele: gradul de instituționalizare a structurilor de gestionare a situațiilor de criză, timpul de reacție în situații de criză, eficiența comunicării interinstituționale, precum și nivelul de pregătire al personalului. Rezultatele evaluărilor vor fi reflectate într-un raport anual privind starea capacităților naționale de răspuns la situații de criză, care va fi prezentat Guvernului și, după caz, Parlamentului.

Deputat în Parlament

Lilian CARP

